Ţara este întâi a lui Dumnezeu şi numai apoi a noastră

PERMANENŢE

ANUL I NR. 9-10
SEPT. - OCT. 1998

POLITIC CULTURAL SOCIAL

24 PAGINI
3000 LEI

99

Acum nouăzeci şi nouă de ani s-a născut Corneliu Zelea Codreanu, Căpitanul de mai târziu al legionarilor, vizionarul viitorului de trudă şi mărire pământească şi cerească a neamului nostru românesc. Născut la sfârşit şi început de secole, nu a avut loc, nu a încăput în secolul de netrebnicie ce se încheie cu acest dezastru pentru întreaga omenire.

Nouăzeci şi nouă este un număr cu altă rezonanţă în destinul omului şi în istorie decât cel rotund, o sută. O sută are în sine ceva sec şi încheiat, fără farmec eufonic. Nouăzeci şi nouă pare a fi încărcat de misterioase aşteptări, de împlinire a unor harice făgăduinţe. Fără a ne lăsa seduşi de misterele numerelor, precum pitagoricienii, aceşti nouăzeci şi nouă de ani de la naşterea Căpitanului ne fac sufletele să vibreze la întrebări ce poate nu-şi vor primi niciodată răspunsul.

Căpitanul a fost scos din conjunctură, din contingent, şi trecut în perspectiva eternităţii la vârsta de 39 de ani. De observat că a fost tot un 9 la mijloc.

Întrebarea ce nu o putem evita acum este cum s-ar fi realizat destinul românesc dacă ar fi trăit Căpitanul cel puţin încă o dată vârsta la care a fost asasinat. Este adevărat, istoria se scrie aşa cum a fost, nu cu "ce-ar fi fost, dacă..." Nu-i mai puţin adevărat însă că există în veacurile trăite de omenire momente în care se vede şi se simte cum s-a pierdut un drum luminos pentru o cărare cu sfârşitul în întuneric. Atât în viaţa oamenilor, cât şi în aceea a popoarelor. În asemenea momente oamenii, respectiv neamurile, îşi omoară profeţii, mai bine spus îi lasă să fie omorâţi, iar ceea ce au vizionat ei, cunoscând şi calea de înfăptuire, dispare sub molozul orbirii şi neputinţei, sau în cel mai bun caz se înfăptuieşte cu totul altceva, un slab şi nefericit simulacru a ceea ce ar fi putut să fie. Poporul nostru are o vorbă, între multe altele ieşite din tezaurul înţelepciunii sale: "Când Dumnezeu vrea să pedepsească pe cineva pentru greşelile sale, îi ia mintea." Restul face omul de la sine până ajunge în fundul prăpastiei. Transpus la neam, îi ia conducătorul. În această perspectivă, forma concretă prin care îl ia (moartea în luptă, trădare, nepăsare etc.) are mai puţină relevanţă. Neamul rămâne fără el şi merge din dezastru în ruină până la sfârşitul inevitabil, sau până regăseşte în sine forţa morală de a se reînvigora şi de a redescoperi drumul. De-abia atunci devine conştient că şi-a omorât profetul, şi totuşi acesta l-a iertat şi-i luminează din nou drumul şi destinul.

Neamul românesc a avut în decursul fiinţării sale asemenea momente de disperare şi redresare, cu caracter profetic, în care jertfirea sau omorârea profetului (conducătorului harismatic) i-a adus dăinuirea în istorie conform misiunii şi structurii sale. Să ne rememorăm pioşi doar două împrejurări de răscruce existenţială a sa, în care s-a salvat prin jertfa conducătorului şi pronia divină. Unul este momentul Constantin Brâncoveanu. Fără tăria de credinţă a domnului ţării, care s-a sacrificat pe sine şi pe cei patru feciori ai săi pentru dăinuirea şi strălucirea crucii în ţara noastră, unde şi ce am fi azi? Dacă Vodă Brâncoveanu, "boier vechi şi domn creştin", ar fi pus mai presus de credinţa creştină viaţa sa şi a fiilor săi, Ţara Românească ar fi devenit un paşalâc turcesc şi românii din ea mahomedani. Lanţul nenorocirilor istorice ar fi continuat şi în nici un caz nu s-ar mai fi putut ajunge la ceea ce a fost într-o clipă istorică România Mare.

La doar şapte decenii după Constantin Brâncoveanu, neamul românesc din Ardeal şi-a plătit supravieţuirea şi paşii în istoria majoră prin jertfirea întru nemurire a lui Horea, însoţit de Cloşca şi Crişan. Ţâşniţi din masa anonimă şi amorfă a mulţimii româneşti, cei trei i-au asigurat acesteia continuitatea istorică. Ultimele cuvinte ale lui Horea, înainte de a fi întins sub roată, au fost: "Mor pentru naţiune!", cuvinte cu care a deschis, el, iobagul din Munţii Apuseni, secolul naţionalităţilor atribuit Revoluţiei franceze. Horea a fost un înainte-mergător al Revoluţiei franceze şi dacă (o, acest "dacă") revoluţia ar fi mers pe drumul deschis de el, de libertate, egalitate şi fraternitate a neamurilor în duhul lui Iisus Hristos, nu s-ar fi putut ajunge la aberaţiile stângisto-comuniste ale secolului XX, ca urmare directă a Revoluţiei franceze.

Momentul Căpitanului este mai plin de înţeles şi semnificaţie decât toate momentele de răscruce din trecutul nostru. Este momentul iluminării, al celei mai active conştiinţe de sine a neamului nostru şi al luptei între o misiune revelată unui tânăr şi închistarea în eroare şi păcat a unei oligarhii politice cu rădăcinile sufletului în Fanar, corupte adică şi străine, al luptei între demiurg şi forţele distructive ale negaţiei. Al luptei între bine şi rău în istoria noastră. Şi dacă în momentul de faţă bătălia pare a o fi câştigat răul, conştiinţa acestui rău şi a căilor de ieşire de sub el trăieşte în subterana spiritului, căutând regăsirea vadului. Mlaştina deznădejdii se va decanta şi zorii unei lumi înnoite în spiritul şi viaţa neamului vor străluci. Deoarece Corneliu Codreanu i-a trăit înţelesul şi ne-a arătat calea. Care este una singură, aceea de luptă conştientă până la jertfirea de sine, oricât de multe destine omeneşti s-ar împlini pe această cale.

Celor ce neagă Legiunea, ca şi celor ce-i privesc neîncrezător sau ironic pe legionari şi nu văd în ce constă măreţia neînfrântă a Căpitanului, nu le putem spune decât că se înşală, pentru că acest spirit negativist, activ doar în interese mărunte, personale, are totuşi viaţă scurtă. O viaţă care nu se va perpetua, fiind lipsită de sens şi de suport în eternitate. Cel ce se ancorează în eternitate, dimpotrivă, dăinuieşte şi dă roade şi după, mai ales după ce a plecat de pe pământ. Or, Căpitanul aceasta a vrut şi a înfăptuit: legătura cu forţele binelui, împăcarea neamului nostru cu Dumnezeu în vederea mântuirii lui. Şi într-o asemenea perspectivă lupta nu o poate pierde cel conştient de ea. "El nu e mort! Trăieşte-n veci, e numai dus!", sintetizează poetul în mod profetic acest adevăr. Oligarhiei antilegionare de ieri şi de azi i-a lipsit şi îi lipseşte perspectiva perenităţii, ca să nu mai vorbim de cea a eternităţii. Pentru ea idealul şi zbaterea pentru el nu mai au sens în momentul în care a cucerit "puterea", adică anumite poziţii. Pe lângă faptul că idealul le-a fost pe măsură, nici nu se zbat să-l consolideze, ci doar să profite. Şi atunci se îneacă în propria lipsă de viziune. Un alt poet, la care a fost activă inspiraţia până la căderea în politicianism, a caracterizat perfect această cădere a unei întregi aşezări oligarhice când i-a spus unuia dintre cei mai reprezentativi membri ai ei, lui Nicolae Iorga, că este "profetul care şi-a mâncat tablele legii". Celor mai mulţi însă nu li se poate reproşa nici aceasta, fiindcă nu au avut şi nu au table ale legii.

Căpitanul a avut table ale legii, pe cele date de Creator Firii şi Omului, acoperite în timp de zgura răului. El le-a redat strălucirea şi le-a revelat adevărul. În adeverirea lor se găseşte întocmai pe drumul lui Vodă Brâncoveanu şi al celuilalt Vodă, ieşit din obştea românească, al lui Horea. Ca şi ei, dar în mod propriu, nu a vrut şi nu cere urmaşilor altceva decât biruinţa întru adevăr, adică o conducere a neamului după preceptele moralei creştine. Moralitatea şi moralizarea politicii prin introducerea ei în perspectiva interioară a conştiinţei, prin sensibilizarea la bine a conştiinţei omului politic şi a mulţimilor. Este posibil acest lucru? Întrebare fără temei! Cum să nu fie posibil binele?

Calea de înfăptuire a binelui? Glasul lui unic răsună de dincolo de mormântul lui, azi necunoscut din cauza răuvoitorilor, dar totuşi undeva în această ţară, pe care a iubit-o ca nimeni altul:

"Decât să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei."

Are ceva, cât de cât, din această ţinută morală lumea politicianistă?

Unicitatea Căpitanului şi a legionarismului ne face să vedem viitorul tot prin glasul lui:

"În aurora dimineţii răsare un soare nou. Pentru acela sunt eu!"

Sebastian MOCANU

Cuvânt înainte la un volum omagial

La răspântiile tragice ale istoriei româneşti au apărut totdeauna Căpitanii destinului său. Mânuitori de spadă sau de cuvânt, ieşiţi din prisaca suferindă a poporului, din nobilimea de sânge a voievozilor sau din elita spirituală a cărturarilor, toţi s-au înscris pe linia marilor sacrificii, aşa cum cerea clipa istorică sau nevoile neamului.

Neînfricaţi şi-au urzit menirea, în plinătatea dragostei de Ţară şi de popor. Cu fruntea senină şi sufletul curat au luat asupra lor răspunderea tuturor umilinţelor abătute pe umerii neamului românesc. Şi chiar răpuşi de iatagane, jupuiţi de vii, traşi pe roată sau ucişi cu un glonţ în ceafă, aceşti Căpitani ai naţiunii române au ieşit totdeauna învingători. Învingători în spirit înainte de toate, învingători în ceea ce e nemuritor şi respectabil în existenţa popoarelor: ONOAREA şi DEMNITATEA.

În clipele grele ale istoriei, în jurul lor s-au strâns forţele vii ale neamului; la chemarea lor au răspuns, pline de speranţe, masele. Cu ei au renăscut simţirile eterne ale rasei şi în crezul lor şi-au regăsit calea împlinirii generaţii după generaţii. Făuritori de vise şi speranţe, aceşti eroi au fost înnoitori în viaţă şi roditori prin moarte.

Pietre de hotar în frământarea vremilor, ei au stăpânit clipa deznădejdii, iar sub vrerea lor s-au deschis porţile viitorului. Purtaţi pe aripi de lumină şi martiriu, întruchipând aspiraţiile eterne ale comunităţii naţionale, n-a fost stavilă să-i oprească şi nici ameninţare să-i abată din drumul crestat pe răbojul misiunii lor.

Aşa a fost de când s-a înscris în istorie sufletul independent şi mândru al tracilor: prin sacrificiu şi moarte, spre învierea neamului. **Cămaşa suferinţelor, îmbrăcată de Căpitanii destinului nostru, a fost totdeauna purtată cu seninătatea sufletelor împăcate cu soarta şi conştiente de măreţia răspunderii lor în faţa istoriei. De aceea, nemuritori domnesc în inimile noastre şi preamăriţi vor fi veşnic de cei ce simt şi cugetă româneşte!**

Faust BRĂDESCU

Julius Evola
ÎNTÂLNIREA MEA CU CODREANU

Dintre exponenţii mişcărilor de reconstrucţie naţională apărute în perioada interbelică, pe care eu am avut prilejul să-i cunosc, îmi amintesc de Corneliu Codreanu, liderul Gărzii de Fier din România, ca de o figură dintre cele mai pure, mai sincere şi mai nobile. L-am întâlnit în primăvara lui 1936, la Bucureşti, în timpul uneia dintre călătoriile de cercetare pe care le întreprindeam pe atunci în mai multe ţări europene.

Dar Corneliu Codreanu frapa şi prin fizicul său. Înalt, bine proporţionat, el reflecta tipul rasial de "ario-roman", care îşi are şi în România reprezentanţii săi, fapt fără îndoială legat de colonizarea romană a Daciei, dar şi de ramurile indo-europene ale străvechii populaţii autohtone. Fizionomia şi modul lui de a vorbi îl absolvă de cea mai mică bănuială de duplicitate, nesinceritate, perfidie sau trădare. Acest fapt avea însemnătatea sa în explicarea autorităţii cu totul speciale de care se bucura printre aderenţii săi, uniţi cu el printr-o legătură umană mult mai profundă decât simpla înregimentare politică.

În acea perioadă, situaţia românească cunoştea încordarea dintre guvernarea regală şi Garda de Fier. Se pregătea climatul ce avea să dea naştere tragediei ulterioare. La Ambasada italiană mi se spusese că nu era prudent să te apropii de Codreanu; deja autorităţile române expulzaseră pe loc toţi străinii care intraseră în contact cu el. N-am ţinut cont de nici un avertisment. Un român cu care mă cunoşteam dinainte datorită interesului său pentru studiile tradiţionale, ne servi ca intermediar.

La puţin timp după ce mi-am exprimat dorinţa de a-l întâlni, doi emisari au apărut în camera hotelului unde locuiam, ca să mă conducă la "Căpitanul" lor, în aşa-numita "Casă Verde". Clădită la marginea Bucureştiului de legionari, cu propriile lor mâini, aceasta era sediul central al Mişcării.

După ceea ce în România pare să fie un rit tradiţional de ospitalitate – oferirea unei farfurioare cu dulceaţă şi a unui pahar cu apă –, Codreanu se prezentă şi o înţelegere prin simpatie se stabili de la primele vorbe între noi. El îmi cunoştea opera, "Revoltă în faţa lumii moderne", care, apărută cu doi ani în urmă şi în traducere germană, avusese un răsunet remarcabil în Europa centrală. Interesul meu pentru un posibil fundament spiritual şi tradiţional al luptei politice, aplicat tocmai cazului lui Codreanu, părea să ne înlesnească o apropiere specială. Dat fiind că eu nu ştiu româneşte, el vorbi în franceză, cu o anumită ezitare ce-i permitea să-şi formuleze gândurile în mod precis, concis şi profund.

Dintre temele discuţiei noastre îmi amintesc de interesanta caracterizare pe care Codreanu a făcut-o fascismului, naţional-socialismului german şi propriei sale Mişcări. El spunea că în orice organism coexistă trei principii: forma, forţa vitală şi spiritul. Acelaşi lucru e valabil şi pentru o ţară, în cadrul căreia o mişcare renovatoare poate acţiona punând accentul pe unul sau pe altul din cele trei principii. Potrivit lui Codreanu, în fascism prevala principiul formei, ca idee politică formativă şi ca stat; era moştenirea forţei organizatoare a Romei. În schimb, naţional-socialismul german scotea în evidenţă forţa vitală: de aici rolul rasei, referirea la sânge şi la comunitatea naţional-rasială. Pentru Garda de Fier punctul de plecare ar fi fost, în schimb, elementul spiritual. Iar prin "spirit" Codreanu înţelegea ceva legat şi de valorile propriu-zis religioase şi ascetice.

În poporul român e ceva putred, spunea el. O înnoire profundă, care să plece dinăuntrul individului şi care să se îndrepte mai ales împotriva a tot ce se supune dorinţei de câştig, împotriva intereselor meschine, împotriva politicianismului şi afacerismului cetăţii – iată premisa esenţială. Astfel, gruparea lui se voia nu atât un partid, cât o mişcare; intenţia consolidării României, pe atunci în curs, pe baza unei suprastructuri democratice, deşi aflate sub controlul monarhiei, nu se bucura deloc de încredere populară. Referindu-se la aspectul religios, Codreanu aminti că situaţia istorică a unei ţări ca România era favorabilă, întrucât creştinismul ortodox nu cunoaşte antiteza dintre universalismul credinţei şi ideea naţională; în calitatea sa de Biserică naţională, Biserica Ortodoxă putea să fie o componentă întru totul solidară a unui stat renovat în sensul unei revoluţii naţionale.

De altfel, valori religioase, ba chiar mistice şi ascetice, se aflau la baza organizaţiei Gărzii de Fier din

România. O parte a sa purta numele de Legiunea Arhanghelul Mihail. Din practicile lor făcea parte nu numai rugăciunea, ci şi postul. Căpeteniile se consacrau de bună voie traiului auster; ei nu trebuiau să se arate în public la distracţii, teatre şi sărbători profane. Nu trebuiau să facă paradă de lux şi bogăţie. Nu era bine văzută nici căsnicia, deoarece se căuta stăpânirea cât mai deplină a propriei fiinţe.

Legiunea avea, de asemenea, o mistică a morţilor cu totul aparte. Ritul răspunsului "Prezent!", cunoscut şi fascismului, era practicat în forme ce-l puteau chiar defini ca evocare magică. Moţa şi Marin, două căpetenii legionare române, prieteni ai lui Codreanu căzuţi în războiul din Spania, erau obiectul unui fel de cult.

De-a lungul convorbirii cu Codreanu am atins multe alte subiecte. După care mă însoţi el însuşi cu maşina până la hotel, aproape în chip de provocare (am amintit deja de avertismentul pe care îl primisem la Ambasada italiană). La întrebarea mea dacă Garda de Fier avea o insignă, el îmi arătă una, pe care mi-o oferi. Era un mic disc de felul celor purtate la butonieră de SS-iştii în civil, cu un fel de grilă cenuşie pe fond negru. L-am întrebat ce însemna acel desen; Codreanu se mărgini să-mi spună pe ton glumeţ: "Or fi poate gratiile temniţei"...

Însă gluma conţinea o tristă presimţire. Se ştie ce s-a întâmplat cu Codreanu. Regele, înrobit de graţiile unei evreice, Lupeasca, şi guvernul său "democratic", compus din elemente devotate masoneriei şi altor forţe obscure, au vrut să lichideze periculoasa Gardă de Fier. S-au operat arestări în masă. Codreanu a fost şi el arestat. A fost suprimat la fel ca Ettore Mutti: pretinzându-se că a fost ucis într-o tentativă de evadare. Dar regele nu a făcut decât să-şi pregătească astfel eşecul: a fost înlăturat de generalul Antonescu, fost simpatizant al lui Codreanu. Apoi România s-a prăbuşit şi ea o dată cu înfrângerea militară a Axei, după care a fost constrânsă de armata roşie să suporte actualul regim comunist.

Dar nu sunt puţini membrii legionari care au supravieţuit; în exil, ei rămân credincioşi ideii liderului lor şi sunt membri activi în rândurile diverselor mişcări naţionale: în Belgia, în Elveţia, mai ales în Spania, dar şi în Franţa, figurând printre cei a căror ideologie, având şi o amprentă spirituală şi tradiţională, îi situa în mişcarea militară trădată şi apoi sufocată de De Gaulle, care apoi au trecut la OAS şi la alte organizaţii înrudite. Moştenirea lui Codreanu încă nu era pierdută.

Text reprodus din Julius Evola, "Naţionalism şi asceză", traducere de Florin Dumitrescu, Editura Fronde, Alba Iulia-Paris, 1998.

EMISARUL ARHANGHELULUI

Acest portret al Căpitanului este extras din lucrarea istoricului american Nicolas M. Nagy-Talavera, "Fascismul în Ungaria şi România" (pp. 339-340). Autorul fiind evreu de origine, iar lucrarea publicată la noi în 1996, de Editura Hasefer a Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, considerăm exclusă orice suspiciune de camaraderie, partizanat sau subiectivism. Este încă o dovadă că spiritul personalităţilor de excepţie iluminează peste orice fruntarii etnice şi teritoriale.

"Deziluzionate de clişeele politicianismului, plictisite de promisiuni şi programe, masele sperau că va veni un om care va fi în stare să unifice toate aceste năzuinţe într-un singur curent creator, care să înlocuiască apatia maselor cu o putere nou găsită."

Când Goga a scris aceste cuvinte, în 1925, se afla deja în formare o mişcare al cărei lider urma să devină conducătorul a milioane de oameni, o adevărată încarnare a lui Nemesis, care lua o atitudine dură faţă de tot ce constituia o adoptare superficială a ideilor Occidentului în România, a "formelor fără fond" transplantate în viaţa românească. Numele lui era Corneliu Zelea Codreanu.

Deşi foarte tânăr în acele vremuri, autorul îşi aminteşte cu claritate zilele tulburi din toamna lui 1937, când au avut loc cele mai aprinse şi contestate alegeri din Transilvania, în perioada interbelică. Fiind copil de opt ani, am vizitat, cu părinţii mei, nişte rude şi prieteni de familie într-un sat ascuns în Munţii Apuseni, inima Transilvaniei române, vatra moţilor şi locul naşterii legendei lui Avram Iancu. Seara, când intelectualii s-au adunat în salonul proprietarului joagărului din localitate (un evreu ungur), venerabilele matroane din "lumea bună" a satului discutau numai despre un singur subiect: apropiata vizită a lui Codreanu, temutul Căpitan al Gărzii de Fier, care urma să aibă loc a doua zi. Nu exista nici o limită privind oroarea cu care discutau despre el aceşti unguri de credinţă creştină sau mozaică. Una dintre doamne, care îl văzuse la Târgu Mureş cu un an înainte, vorbea de el ca şi cum ar fi văzut monstrul pe care nu îndrăznea să-l descrie. Având spirit aventurier, am hotărât că trebuie, cu orice preţ, să văd de aproape această făptură fabuloasă. A doua zi am pornit să-mi pun planul în aplicare. Cel mai bun prieten al meu, fiul preotului ortodox din localitate, care era mai mare decât mine cu patru ani, mi-a dat un costum ţărănesc şi astfel, ca doi conspiratori, ne-am îndreptat către curtea bisericii, unde urma să aibă loc adunarea legionară. Mica piaţă din faţa bisericii era plină de ţărani îmbrăcaţi cu hainele lor colorate, de duminică. Mulţi dintre ei au venit pe jos de la distanţe de zeci de mile. Erau acolo mulţi jandarmi din circa de jandarmi din localitate. Chiar prea mulţi. Prefectul districtului Turda, aşa cum procedează funcţionarii unor regimuri ineficiente şi corupte, i-a interzis lui Codreanu să vorbească mulţimii, dar nu a declarat ilegală adunarea, deci a cauzat o mică problemă, fără a-i da o lovitură decisivă. Iar mulţimea formată din ţărani simpli şi săraci tot creştea, până ce curtea bisericii a devenit neîncăpătoare.

Deodată s-a produs o rumoare prin mulţime. Un bărbat chipeş, smead, înalt, îmbrăcat într-un costum alb, românesc, a intrat în curte, călărind un cal alb. S-a oprit aproape de mine. N-am putut vedea nimic monstruos sau rău în el. Ba chiar dimpotrivă. Zâmbetul său copilăros, sincer, radia asupra mulţimii celor săraci şi părea să fie una cu mulţimea şi, totodată, în mod misterios, departe de ea. Carisma este un cuvânt nepotrivit pentru a defini forţa stranie emanată de acest om. Poate el aparţinea pur şi simplu pădurilor, munţilor şi furtunilor de pe culmile Carpaţilor acoperite cu zăpadă, sau lacurilor şi vânturilor. Şi astfel stătea în mijlocul mulţimii în tăcere. Nu era nevoie să vorbească. Tăcerea sa era elocventă; părea mai puternică decât noi, mai puternică decât ordinul prefectului care i-a interzis să vorbească. O ţărancă bătrână şi ofilită şi-a făcut cruce şi ne-a şoptit: "E trimis de Arhanghelul Mihail." Apoi clopotul trist al bisericii se porni să bată şi slujba, care preceda întotdeauna adunările legionare, începu.

Impresiile adânci create în sufletul unui copil dispar cu greu. De mai mult de un sfert de veac n-am uitat niciodată întâlnirea cu Corneliu Zelea Codreanu.

CUM L-AM CUNOSCUT PE CĂPITAN

Mă consider fericit că l-am cunoscut pe Căpitan încă din copilărie. Aceasta nu înseamnă că am trăit vreme îndelungată lângă dânsul, ci numai că am avut norocul să-l întâlnesc mai de timpuriu ca alţii. Iar cele câteva momente de trăire în umbra lui au fost de-ajuns ca să-mi fixeze definitiv poziţia în viaţă.

Căpitanul trecuse deja prin casa părinţilor mei în perioada cuzistă a mişcării naţionaliste. Prima dată când am fost însă cucerit de personalitatea lui a fost cu ocazia marşului său prin Bucovina, în vara anului 1929.

Eram pe atunci de 11 ani, absolvisem cele patru clase primare şi urma ca în toamnă să devin "licealist". Într-o bună zi, Căpitanul trece cu o echipă de vreo o sută de fraţi de cruce şi absolvenţi de Frăţii prin comuna mea natală, Vama, şi se opreşte, ca şi alte dăţi în trecut, la casa părinţilor mei. Legionarii, după ce băgaseră cu câteva minute înainte groaza în poliţiştii care voiau să-l aresteze pe Căpitan, se odihneau acum pe răzoarele dintre straturile de flori ale grădinii din faţa casei. Căpitanul refuzase orice picătură de apă şi stătea tot timpul în picioare. Eu, desculţ şi în haine naţionale, nu-l lăsam o clipă din ochi; în primul rând pentru că-l ştiam şef, în al doilea pentru că era cel mai semeţ şi mai frumos flăcău dintre toţi, şi în al treilea pentru că ştia să tacă, în timp ce celorlalţi nu li se mai închidea gura.

Îl tot comparam cu cei mai mândri flăcăi din comuna mea, care în fiecare duminică organizau, când în Vama de Sus, când în Vama de Jos, când la graniţa dintre ele, câte o bătaie de pomină. Personal nu puteam lipsi niciodată de la aceste evenimente sociale; aveam însă grijă să nu mă atingă şi pe mine vreun pietroi sau par în cap. Căpitanul îi întrecea la figură pe toţi eroii mei consăteni; avea apoi pentru mine calitatea de şef peste o sută de flăcăi aleşi pe sprânceană; în sfârşit, ştiam de la surorile mele, care erau cu opt până la cincisprezece ani mai în vârstă ca mine şi făceau parte şi ele din mişcarea naţionalistă, că este un mare om politic şi că va sta cândva în fruntea Ţării. Toate astea îmi ajungeau pentru a mă îndrăgosti de figura lui şi a-mi înfierbânta imaginaţia de dorinţa de a mă apropia cât mai degrabă de dânsul. De aceea, când a dat ordinul de încolonare şi de continuare a drumului spre Rarău, i-am cerut permisiunea să-i întovărăşesc până la Prisaca Dornei, o localitate la trei kilometri distanţă de Vama.

Muşchetarii Căpitanului m-au purtat mai mult pe umeri până la acea localitate. Acolo, unde Moldova e aproape sugrumată de coastele prăpăstioase ale Carpaţilor, şi abia lasă loc pentru şoseaua naţională şi calea ferată, Căpitanul a oprit coloana şi mi-a întins mâna fără să scoată o vorbă, dar îmbrăţişându-mă cu un zâmbet. Pentru mine despărţirea a fost prea bruscă. Am rămas pe loc, urmărind coloana până a dispărut după o cotitură de drum, apoi mi-am scuturat o parte din fierbinţeala interioară ţinând-o într-o fugă până acasă.

În comuna noastră trăia un ţăran cu vână de poet, pe nume Grigore Sasu, care, până atunci, se bucurase de cea mai mare veneraţie a mea, deoarece ştia să puie în versuri cele mai importante aspecte din viaţa noastră sătească, ca de pildă: nunţi, înmormântări, serbări naţionale şi culturale, recitându-le cu patos şi talent. De mult îmi pusesem în gând să-mi încerc şi eu norocul în versificaţie, însă nu găsisem încă un motiv serios de inspiraţie, pe care să nu-l fi cântat deja în versuri Grigore Sasu. De data aceasta am simţit însă în mine o deosebită furnicare şi, abia ajuns acasă, am pus mâna pe creion şi mi-am descărcat simţămintele în următoarele versuri:

Căpitane, dragul meu,
face-mi-te-ai pui de zmeu,
de pe vârf de pe Rarău
să ridici paloşul tău,
să-i aduni pe toţi flăcăii
din Prislop la Gura Văii
şi cu bunul Dumnezeu
să mântui poporul meu!

Şapte ani mai târziu, în iunie 1936, la sfârşitul anului şcolar ce-l absolveam la liceul "Dragoş Vodă" din Câmpulungul Bucovinei, veni zvonul că va sosi Căpitanul şi se va urca la Casa Legionară de pe Rarău. Eram tare neliniştit. În sfârşit, sosi momentul. În gara Capul Satului, la intrarea în oraşul Câmpulung, garnizoanele legionare formaseră pe peronul gării un front impunător. Erau adunaţi câteva sute de legionari, în frunte cu şeful judeţului, avocat şi com.-ajutor Lazăr Sachin, având lângă el pe com.-ajutor Sebastian Erhan, un ţăran cât un munte, Comandantul arcaşilor din judeţul Câmpulung şi figură de legendă.

În flancul stâng al legionarilor am făcut front noi, Frăţia de Cruce "Niţă Constantin", în total treisprezece inşi.

Un fluierat de locomotivă anunţă apropierea trenului. Inimile noastre tinere se umplură de emoţie, ca în aşteptarea unui eveniment hotărâtor. Aproape toţi ceilalţi fraţi de cruce aveau să-l vadă pe Căpitan pentru prima dată în viaţa lor; eu însumi, după şapte ani lungi ca o veşnicie, mă întrebam cum arată acum. Când m-am îndrăgostit de dânsul, în 1929, eram un copil de unsprezece ani; acum eram adolescent de optsprezece ani şi pe deasupra frate de cruce, ostaş înregimentat în oastea lui.

Dar iată că trenul se opreşte în gară. Privirile noastre se pironesc toate asupra uşilor, inimile noastre bat năpraznic în coşul pieptului. Iată-l! La una din uşi apare un bărbat înalt, zvelt şi vânjos, cu o pelerină cafenie aruncată pe umeri şi cu o pălărie neagră cu boruri largi pe cap. L-am recunoscut îndată şi l-au recunoscut chiar şi cei ce nu-l văzuseră niciodată. Era Căpitanul! Dar nu mai era flăcăul de acum şapte ani, cum nu mai eram nici eu copilul de atunci; aveam în faţa mea un om în toată puterea vârstei, maturizat, nu numai de ani, ci şi de răspunderea pe care o purta pentru neamul românesc.

O dată cu dânsul coboară din tren o mulţime de alţi legionari, îndeosebi studenţi din Cernăuţi. Un Comandant legionar dă raportul, după care Căpitanul, cu pas întins şi rar, trece în revistă frontul şi se apropie de noi, fraţii de cruce. Şeful Frăţiei, Găină, dă raportul; noi încremenirăm în poziţia de drepţi. Căpitanul ne priveşte lung şi apoi spune: "Bine, băieţi!", îndreptându-se spre alte unităţi.

De sus, ploaia cădea ca un torent peste capetele noastre descoperite. Eram uzi leoarcă, dar fericiţi că l-am văzut pe Căpitan. Între timp, ploaia s-a mai domolit. Eu mă ţin cu Găină pe urmele Căpitanului, nescăpându-l din ochi nici o clipă, urmărindu-i orice vorbă şi orice gest. Coloana se pusese în mers spre casa lui Erhan. L-am urmat până a intrat în casă, unde a stat de vorbă cu profesorul nostru de liceu, Alex. Bogza, care cu această ocazie şi-a făcut intrarea oficială în Legiune. În primăvara anului 1938, profesorul Bogza a expiat trei luni de puşcărie pentru că se înscrisese ca apărător în procesul Căpitanului.

De la Erhan m-am întors împreună cu Găină la liceu, unde, în după-amiaza aceea aveam examenele de fine de an şcolar. După două zile, terminând cu examenele, am urcat şi noi, câţiva fraţi de cruce, Rarăul, ca să ne facem stagiul la tabăra de muncă. Pe Gavril Ilieş, cu care, trei ani în urmă, începusem la liceul nostru lupta naţionalistă, dar în afara metodelor Frăţiilor de Cruce, până a venit Găină de la alt liceu şi a introdus sistemul legionar din care făcuse parte acolo, l-am găsit deja în tabără. El fusese primul elev eliminat din liceu pentru activitate legionară şi acum îşi continua şcoala în "Tabăra de la Rarău".

Ne găseam adunaţi la această şcoală de naţionalism cam o sută de legionari din toate colţurile Bucovinei. Atunci l-am cunoscut pe com.-ajutor Gheorghe Macrin, care ţinea din ordinul Căpitanului şedinţele de seară; pe com.-ajutor Vasile Posteucă, care ne distra nopţile senine cu fluierul şi cu poveştile sale, cum îi stă bine unui poet; pe com.-ajutor Filon Lauric, spadasinul neînfricoşat al Bucovinei; pe com.-ajutor Ion Biceagă, pe Zubcov, Pânzaru şi mulţi alţi fruntaşi ai studenţimii bucovinene şi ai Mişcării Legionare.

Am fost repartizat la căratul pământului cu targa, împreună cu Ion Nemţeanu, o figură legionară frumoasă a Bucovinei, care a căzut la Odesa. Nemţeanu, înalt ca un munte şi voinic ca un haiduc, încărca targa pe măsura puterilor lui, de să se încovoaie el însuşi sub povara ei. Eu mă forţam să fac faţă bună, dar, când nu mai puteam, mă ajuta Ilieş, care şi el era voinic ca un brad şi făcea parte din echipele-targă. Lui Nemţeanu i-am proorocit că-l voi freca şi eu o dată, dar Dumnezeu a vrut altfel.

Din când în când Căpitanul, însoţit de Bădia Iasinschi, şeful de pe atunci al Bucovinei, făcea inspecţia lucrărilor şi ne antrena la câte o joacă. Într-o zi ne-a arătat cum se ţinteşte cu pistolul, luând de ţintă pălăria lui Nemţeanu, pe care acesta o ţinea în mână, la o distanţă de treizeci de metri. Atunci am văzut ce ţintaş era Căpitanul.

Cu ocazia aceasta am făcut şi un fel de luptă "de-a călarele". La un ordin, toţi legionarii au lăsat lucrul şi s-au adunat pe un podiş între schit şi tabără. S-au împărţit apoi în două grupuri adverse, fiecare grup încolonându-se pe două rânduri şi postându-se unul în faţa celuilalt. La un alt ordin, rândul din spate încălecă pe cel din faţă şi apoi cele două grupuri adverse se ciocniră în iureş nebun unul de altul, călăreţii izbindu-se unii pe alţii cu umerii, braţele trebuind să rămâie încrucişate pe piept. Până la urmă a rămas călare un singur legionar, toţi ceilalţi călăreţi zăceau prăbuşiţi la pământ. Necazul meu a fost că am fost ultimul care a căzut. Din întâmplare, am avut cel mai bun cal, deoarece stăteam pe umerii lui Pânzaru, care era cel mai voinic dintre legionarii din tabără. Calul a fost bun, însă călăreţul prea pirpiriu. Învingătorul a primit drept recompensă o sticlă de lapte, care nu era chiar de dispreţuit, deoarece noi ne hrăneam mai mult cu mămăligă şi ceai. Aceeaşi mămăligă cu ceai a fost mai târziu şi mâncarea noastră principală la Carmen Sylva. Se vede însă că nu mâncarea ne ţinea voioşi şi sănătoşi, ci figura Căpitanului şi misiunea noastră!

Peste câteva zile s-a încheiat din nou frontul şi Căpitanul şi-a luat rămas bun de la Rarău, lăsându-l pe Biceagă comandant de tabără. Nu ştia nici el şi nimeni că aceasta îi va fi ultima întâlnire cu Rarăul, pe care l-a iubit mai mult decât orice munte românesc şi pe culmile căruia a luat o parte din cele mai mari hotărâri ale sale!...

În imaginaţia mea de adolescent, acele zile şi mai ales acele nopţi senine şi haiduceşti de pe Rărău, petrecute în prezenţa Căpitanului, au încrestat în mine imagini ce nu se vor mai şterge niciodată din memorie. Are muntele acesta, ales anume de Căpitan pentru formarea gândurilor şi planurilor sale, o majestate pe care puţini semeni ai săi o mai au! Cu o putere de chemare inexplicabilă, te leagă de Pietrele Doamnei, cu cuiburile lor de vulturi, de cerul pe care îl atingi aproape cu mâna, de plaiurile înconjurate de brădet străbun, de stâna haiducului Ulian, gazdă legionarilor ascunşi prin munţi de urmăririle poteraşilor din vale, de orizonturile largi ce se deschid pretutindenea... Când, în zori de zi, priveşti din înălţimea Pietrelor Doamnei peste marea de ceaţă de pe văile de la poalele lor, trăieşti senzaţia singurătăţii olimpice. Iar când, sub puterea soarelui crescând la orizont, marea de ceaţă se frânge treptat, lăsând să apară tot mai multe păduri, lanuri, ape şi aşezări omeneşti, ce se pierd în orizonturi abia cuprinse cu ochiul, această panoramă măreaţă îţi dă impresia că asişti, dezlegat de orice cătuşe omeneşti, la însuşi fenomenul etern al creaţiei... Nu-i de mirare că acel ce şi-a luat angajamentul să formeze un nou tip de om şi-a ales drept model această natură măreaţă! Astăzi, ori de câte ori îmi amintesc de acele momente şi de acea privelişte, nu mi-o pot închipui fără chipul Căpitanului. Miturile amândurora se confundă în unul singur, şi eu văd înaintea mea Rarăul Neamului Românesc...

Dumitru LEONTIEŞ

Cortegiul triumfal al morţilor!

de Paul GUIRAUD

Ba da, Carol, m. ţii se întorc.

Ei s-au ridicat ... în 6 septembrie 1940. Acest cortegiu care defilează în cămaşă verde în faţa grilajelor Palatului tău regal, ei sunt morţii.

Strigătele acestea pe care le auzi,

Plânsetele acestea care te îngrozesc,

Aceste voci care nu-ţi lasă nici o clipă de repaos,

Această durere atroce, această frică - panică prinzându-te, ei sunt Morţii!

S-au întors cu toţii.

Ei sunt cei care-l iau de mână pe Antonescu şi-l fac Preşedinte al Consiliului.

Ei sunt cei care ţin tocul şi-ţi parafează abdicarea.

Pentru că nu te văd ei, tu te ascunzi.

Pentru că te temi de braţul lor, o iei la fugă.

Pentru că ştii bine că sângele lor cere sângele tău, tu n-ai decât o idee, laşă, aceea de a fugi dintr-o ţară pe care ai trădat-o.

Şi acest spectru care te hăituie în trenul tău,

Şi tot ce mai obsedează şi zilele şi nopţile tale,

Privirea ta fugindă,

Gestul tău ezitant,

Însăşi bătrâneţea ta, Carol,

Aceştia sunt morţii care s-au întors şi care guvernează,

Morţii Legiunii.

Legiunea Arhanghelului,

Care imploră Dreptatea lui Dumnezeu, ca Blestemul Lui să-ţi apese umerii tăi criminali.

CORNELIU CODREANU

SCRISORI DIN ÎNCHISOARE

–1924–

România visurilor noastre...

(Domnişoarei F.)

Văcăreşti, 2 ianuarie 1924

Prea onorată domnişoară F.,

Am primit acele rânduri cu atâta adevăr şi cu atâta suflet românesc în ele, le-am citit la gura sobei într-o noapte de închisoare şi am înţeles atunci mai bine ceea ce de mult simţeam... nevoia unei Românii noi.

Strălucirea civilizaţiei României de azi nouă nu ne-a luat ochii. ...Palate orbilor luminate, muzici intonând imnuri de slavă, tineri plimbându-şi prin faţa vitrinelor boiaua de pe buze şi pieptănătura savantă, milioane rulând în fiecare noapte pe la cluburi... toate la suprafaţă.

Cine însă se trudeşte să pătrundă mai adânc, în fiecare bordei sărăcăcios al românului, va vedea copii flămânzi aşteptând o rază de lumină şi o coajă de pâine, va vedea o armată în zdrenţe, purtând în ochi cea mai cumplită umilinţă, va constata cea mai putredă corupţie, plecând de la vatmanul tramvaiului, atingând pe miniştrii ţării şi chiar Justiţia.

Desfrâu, destrăbălare, decadenţă morală, cu aparenţă chiar de strălucire... în marş triumfal.

Strălucirea aceasta nu ne-a putut orbi. Căci noi ştiam că "şi putregaiul străluceşte! Şi soarele înainte de asfinţit încă străluceşte!..."

Dar totodată am înţeles că toate cele de mai sus n-au fost nicicând şi nu sunt în firea românului; că este un microb al străinilor, care după ce ne-au furat oraşele, ne-au furat bogăţiile, ne-au înlocuit în şcoli, voiesc să omoare acuma şi sufletul românesc... Iată pentru ce în problema jidovească noi nu vedem numai o simplă cucerire a comerţului nostru, ci şi un atentat împotriva sufletului românesc care trăieşte de veacuri cinstit pe aceste meleaguri. Şi iată pentru ce am dat semnalul şi am strigat alarma disperaţi.

Împotriva acestui marş al neamului nostru pe drumul morţii, noi, "complotiştii de la Văcăreşti", am complotat.

Înapoi către strămoşeasca vitejie şi către strămoşeasca cinste românească!

Pentru noi, care am plecat de la păscutul oilor din creştetul munţilor, ca să ajungem aici unde suntem, nădejde de mântuire a neamului nostru nu poate să ne vie nici de la buzele cele roşii şi nici de la marii vinovaţi ai nenorocirilor noastre.

...De aceea, în tăcerea nopţilor de închisoare, visând la România pe care ne-au cântat-o mamele la căpătâi şi de care ne-am legat atâtea nădejdi şi atâtea doruri sfinte, adesea ne întoarcem cu faţa îndărăt spre codrii pe care i-am părăsit, spre ţara strămoşilor. Acolo dorm toate amintirile noastre, acolo doarme toată slava noastră, de acolo aşteptăm să ne vină şi mântuirea.

Şi acum, mulţumindu-vă pentru grija părintească pe care ne-o păstraţi, ne ridicăm ochii şi gândul către Dumnezeu, rugându-L să vă dea sănătate şi viaţă pentru a trăi în acea România nouă... România visurilor noastre!...

***

Generaţia veche – generaţia nouă

(Domnului Căpitan B.)

Văcăreşti, 12 februarie 1924

Prea stimate Domnule Căpitan,

Primind astăzi scrisoarea Dvs., ne grăbim a vă răspunde.

Da, la acei copii de 12-15 ani ne oprim. Impresionaţi îi privim. Ei vin după noi în valuri-valuri, ridicându-se ameninţători ca valurile mării cuprinse de furtună. Convingerea noastră este că ei sunt cei meniţi de Sus spre a făuri acea Românie liberă, fericită şi românească. *Nu învechiţii în rele, cei mâncaţi de patimi, şi nici cei orbiţi de strălucirea aurului jidovesc vor putea mântui această Românie. Nu! Pentru că Dumnezeu niciodată nu a încredinţat o menire sfântă unor oameni care nu au avut nimic sfânt. Armatele lui Dumnezeu, mergând pentru El şi în numele Lui, nu pot fi formate din acei câştigaţi de satana.*

Nici nu mă gândesc să vorbesc despre reprezentanţii nenorociţi ai celei mai degradatoare vieţi politice din lume, coalizaţi în diferite partide politice, care se mănâncă unii pe alţii, averescanii pe ţărăniştii, ţărăniştii pe liberali, liberalii pe "naţionaliştii" din Ardeal – şi toţi împreună ne mănâncă pe noi, ducându-ne ţara de râpă. Aceşti politicieni sunt în slujba jidanilor, deci cu desăvârşire pierduţi pentru România... "Cetate de vânzare, îţi mai lipseşte doar cumpărătorul" ar exclama, văzând viaţa politicianilor noştri, un al doilea Iugurtha... De la aceştia este exclus *să ne vină mântuirea.*

Mă gândeam însă la acei câţiva, puţini, care văd nenorocirea şi dezastrul nostru naţional, *dar care sunt robii patimilor celor mai josnice. Mă îndrept cu gândul spre acei domni de la..., care, cuprinşi în mrejele celei mai josnice ambiţii, conduşi de prezumţii, invocând argumente de ocazie, nu vor să înţeleagă că* singura noastră mântuire în aceste clipe grele nu este decât unirea tuturor oamenilor de bine din întreaga ţară, pentru înfăptuirea eliminării jidanilor.

Şi oare pentru ce acestea toate, când raţionamentul le spune tuturor că pe această cale a şovăirii şi a dezbinării pierim? Pentru că nu au în ei acel suflu sfânt, pe care Dumnezeu nu li l-a dat, pentru că nu l-au meritat, *care singur poate să unească, trecând pe deasupra tuturor ambiţiilor, pe cei care cred şi luptă la fel, care singur poate duce pe cineva până la completa sacrificare de sine, până la sacrificiul sublim al vieţii pentru o cauză sfântă!*

Iată pentru ce am spus că oamenii aceştia nu sunt meniţi să mântuiască ţara, nu au chemarea sfântă de sus, iar dacă ar crede aceasta, apoi se înşală amarnic.

Noi îi lăsăm să trăiască sau să doarmă liniştiţi şi să viseze la orice voiesc.

Vor putea da această ţară pradă ambiţiilor şi intrigilor, dar totodată vor trebui să înţeleagă că dânşii sunt cu persoanele dumnealor, iar nu cu ţara; că cine nu este cu ţara, este împotriva ţării. Şi să-i ferească Dumnezeu să ajungă să-i judece naţiunea românească, aceea care acuma creşte prin codri, pe dealuri, prin munţi, pe câmpii, căci creşte răzbunătoare, având în mână sabie de Arhanghel!

Noi suntem tineri, desigur că nu cunoaştem tot răul, el este prea adânc, dar cunoaştem aşa de mult dintr-însul, încât simţim pieirea noastră, precum presimte câinele nenorocirea. Noi mergem pe o pojghiţă subţire care abia se mai ţine, simţim că se rupe sub noi, simţim că ne prăbuşim, dar nu cunoaştem nici adâncul păcatelor şi răului nostru şi nici adâncul nenorocirii care ne aşteaptă.

S-au culcat pe lauri conducătorii României, îmbătându-se cu discursuri mincinoase, în care preamăresc vitejia acelui tăcut soldat român, adormit în tranşee, dar nu vor să pomenească nimic de păcatele de neiertat, de putregaiul pe care războiul trecut l-a scos la suprafaţă şi care – dacă n-ar fi fost mâna lui Dumnezeu îndouplecată de lacrimile, suferinţa şi rugile milioanelor de nevinovaţi – ne-ar fi aruncat Neamul în prăpastia morţii. Oare ce mai aşteaptă aceştia? Oare nu văd, de jur împrejurul României, duşmani neîmpăcaţi aşteptând ceasul revanşei? Cunoaştem corupţia care a pătruns până în Justiţia şi armata ţării, putând să afirmăm că numai de când suntem aici în închisoare au scăpat, după câteva zile de prevenţie, jidanii cu paşapoartele false de la Brăila, jidanii falsificatori de diplome, jidanii cu furtul alămurilor de la Calea Ferată în valoare de un miliard de lei. (vezi "România" din 10 februarie 1924 şi "Monitorul oficial" din 13 februarie 1924)

Cunoaştem sistemul bacşişurilor care ajung câteodată şi la milioane, dar îi ştim şi pe otrăvitorii vieţii noastre morale: jidanii. *Cât timp acest microb, aceşti corupători de conştiinţă şi otrăvitori de suflete vor exista vom fi un corp bolnav, în care o viaţă sănătoasă şi morală nu se va putea dezvolta.*

Şi acum iată pentru ce, ajunşi în faţa acestei nenorociri de moarte, din care, cum am spus, nu ne mai poate salva nimeni, cei cu sufletele curate fiind foarte puţini – datoria noastră neîntârziată, imediată, este de a ne îndrepta toate puterile noastre, toată mintea noastră, întregul nostru suflet, către generaţia nouă. Generaţia nouă va aduce cu ea o direcţie nouă, o viaţă nouă, o Românie nouă! *Bătrânul profesor de la Iaşi, pe care treizeci de ani românii nu l-au înţeles şi care spunea de pe catedră studenţilor români comunişti: "Veţi veni la mormântul meu să plângeţi" – va fi icoana noastră cea mai sfântă. Lumina lui ne va îndrepta mereu paşii în această luptă, iar noi îl vom apăra cu drag, oriunde, cu orice sacrificii şi împotriva oricui.*

Şi acum aflaţi că ne-a croit Dumnezeu mai mult oameni ai faptei decât ai vorbei. Noi vom merge mai departe pe calea chemării noastre, până la capăt!

Iar clevetitorii, bârfitorii, trădătorii intereselor româneşti, să se ferească din calea noastră! De nu, noi multe nu ştim! Vom trage săbiile din teacă şi vom trece peste dânşii, înainte!

Mulţumindu-vă şi pentru celelalte informaţii, vă rugăm să primiţi salutările noastre.

CUM L-AM VĂZUT ULTIMA OARĂ PE CĂPITAN

Era în luna mai 1938. Căpitanul şi o bună parte din legionarii cunoscuţi fuseseră arestaţi încă din luna aprilie. Unii se găseau la Jilava, alţii la Văcăreşti, iar cea mai mare parte erau internaţi prin diferitele lagăre din ţară. Căpitanul era arestat în aşteptarea noului proces pe care i-l pregăteau duşmanii noştri, în fruntea cărora se afla însuşi Regele ţării. Fusese condamnat la şase luni în procesul Iorga. Acum se zvonea că altul, mult mai greu, i se pregătea şi că instanţele judecătoreşti militare care se ocupau de cazul legionarilor primiseră ordine stricte pentru a dicta sentinţe de condamnare severe, cu sau fără motive.

Din această cauză, în Bucureşti domnea o atmosferă grea şi încordată. Toată lumea legionară liberă încă era agitată, alergând toţi în toate părţile să afle veşti, să ceară sfaturi, să primească ordine.

Încă din primele zile ale arestărilor, noi, Cetăţuia din Capitală, ne-am luat angajamentul de a vizita închisorile, de a duce veşti, bani şi alimente camarazilor noştri arestaţi. Pentru fete era mai uşoară obţinerea autorizaţiilor de vizită, sub pretextul că cei închişi ne erau fraţi, veri, logodnici etc. Alergam toată ziua după bani, cumpăram alimente şi îmbrăcăminte şi apoi, încărcate, luam drumul închisorilor, cu speranţa că vom produce o fărâmă de bucurie în sufletele camarazilor noştri, arătându-le că cei de afară nu îi dădeau uitării.

Pe mine mă cunoşteau gardienii, atât cei de la Jilava, cât şi cei de la Văcăreşti, căci mă duceam foarte des pe acolo, căutând de fiecare dată alt "frate" sau alt "logodnic". Îmi aduc aminte de un bătrân şi cumsecade gardian de la Văcăreşti, care mi-a spus o dată: "Domnişoară, domnişoară, da' mulţi fraţi vitregi mai ai şi mata."

Într-o zi m-am urcat în trenul ce mă conducea din nou la Jilava. Pe peron mă întâlnisem cu încă două fete ce veneau cu aceeaşi misiune şi cu familiile unor băieţi închişi în acea blestemată fortăreaţă. Cu toţii pornirăm apoi spre închisoare.

Numaidecât ne-am dat seama că în corpul de gardă domnea o situaţie agitată. Soldaţii erau mai severi ca în alte dăţi şi ne-au avizat că astăzi nu se pot face vizite şi deci să plecăm. Ne-am strâns cu toţii în grup, sfătuindu-ne ce ar putea fi şi insistând totuşi să ni se acorde vizita.

La un moment dat, în urma unui ordin dat de plutonierul major de serviciu, soldaţii şi-au pus baionetele la arme, s-au îndreptat spre noi şi ne-au somat să plecăm, să ne întoarcem la gară şi acasă. Ne-am răsfirat cu toţii, urmăriţi îndeaproape de ostaşi. Într-un moment de neatenţie al acestora, eu am părăsit drumul şi am intrat în pădurea ce străjuieşte o latură a fortului. Am ascuns geamantanele într-o tufă şi m-am întors înapoi printre copaci până la marginea pădurii, fără să fiu văzută. Voiam să văd ce se întâmplă la Jilava. Ceva îmi spunea că poate va fi adus Căpitanul. Aşadar mi-am scos pantofii şi m-am căţărat într-un arbore frunzos, de unde, fără să fiu văzută, aveam în faţa ochilor panorama întregului fort.

În jurul meu, dar tot mai departe acum, se auzeau strigătele soldaţilor ce ne goniseră înainte şi care încă mai urmăreau pe sărmanele familii ce veniseră să-şi vadă pe ai lor. Eu, în vârful pomului, stăteam chitic, aproape fără să răsuflu de frică să nu fiu descoperită, căci pădurea forfotea de militari.

Să fi tot stat acolo jumătate de oră, încercând să descifrez acea absurdă atitudine a autorităţilor închisorii, când observ că în faţa ei s-a oprit o maşină din care a coborât mama Căpitanului, soţia lui, Cătălina şi Lizeta Gheorghiu. Eu le cunoşteam foarte bine pe toate şi, de la distanţa la care mă aflam, circa 50-60 de metri, am putut să le disting perfect.

Aşadar, pentru aceasta ne alungaseră de acolo! Căpitanul era în Jilava şi noi nu trebuia să-l vedem.

Numaidecât l-au adus. L-am urmărit cu privirea de când a păşit pe poarta Fortului şi, cu toate că ochii mei erau împăienjeniţi de lacrimi, i-am reţinut toate detaliile. Încadrat de doi soldaţi şi urmat de doi ofiţeri, pe care-i depăşea cu un cap în înălţime, se apropia Căpitanul cu pasul său mare, spre grupul doamnelor ce-l aşteptau.

Cu toate că au trecut o groază de ani de la aceste evenimente, scena trecerii Căpitanului de la Fort până la Corpul de Gardă, urmărită de mine cu intensitate, mi-a rămas adânc înfiptă în amintire. De multe ori închid ochii şi o văd aievea, de parcă acum s-ar petrece în faţa ochilor mei.

Căpitanul era îmbrăcat în pantaloni închişi, cu bocanci şi în pulover. Mult mai slab decât îl văzusem ultima oară la Gutenberg, păstra totuşi pasul său sigur şi maiestuos, pasul său greu şi cadenţat, ca şi destinul ce-l purta pe umeri. Cu capul ridicat, în atitudine mândră, împărătească, cu un uşor surâs pe buze, Căpitanul se apropia de grupul femeilor ce plângeau încetişor. Părea că priveam o scenă statică, în care numai Căpitanul avea viaţă, numai el se mişca. Toţi ceilalţi, eu în vârful pomului, familia lui din partea cealaltă, stăteam încremeniţi, privind figura celui ce îndrăznise să mişte din temelii istoria românească, să se pună de-a curmezişul destrămării ţării sale şi să-şi poarte viaţa pe drumul celor mai mari desăvârşiri şi al celor mai grele sacrificii. Chiar şi militarii ce luau parte la această întâlnire cu familia parcă încremeniseră şi ei în poziţii respectuoase, privind spre omul ce se apropia.

Prima care a rupt acest tablou a fost fetiţa, Cătălina. Smulgându-se din mâinile doamnei Codreanu, s-a repezit printre soldaţi spre Căpitan, strigând:

"Cănel... Cănel..."

(Aşa-i spunea familiar Căpitanului, uzând un diminutiv pe care de mică îl dăduse numelui de Cornel.) Căpitanul s-a oprit şi, cu un genunchi în pământ, a aşteptat-o cu braţele deschise. A strâns-o apoi la piept şi, ridicându-se cu ea în braţe, a acoperit-o de sărutări, în timp ce fetiţa ţipa bucuroasă:

"Cănel... Cănelu nostru..."

M-au podidit de-a binelea lacrimile, căci bănuiam furtuna de sentimente ce băteau în acel moment în sufletul Căpitanului, la vederea familiei sale, acea familie chinuită de grija pentru el şi chinuită de necazurile ce le sufereau zilnic din partea tuturor zbirilor regimului carlist, ca percheziţii, urmăriri, declaraţii, arestări etc.

Ajungând lângă familia sa, a sărutat mâinile mamei şi soţiei sale, după care le-a îmbrăţişat pe amândouă şi a dat mâna cu Lizeta Gheorghiu. De la distanţa la care mă aflam nu am putut auzi ce-şi vorbeau. Numaidecât au fost însă invitaţi de un ofiţer să intre în Corpul Gărzii, unde a decurs întrevederea.

Am aşteptat cu inima strânsă întoarcerea lui. Eram cuprinsă de o mare emoţie. Îl văzusem pe Căpitan. De o lună întreagă, din ziua arestării sale, nimeni nu mai dăduse cu ochii de el. Nici măcar familia lui. Şi acum iată, datorită încăpăţânării mele, cocoţată ca o maimuţă în vârful unui pom, cu priviri furişe, am putut să-l văd, să-i urmăresc pasul, să asist la întâlnirea emoţionantă cu familia sa.

Ultima dată îl întâlnisem pe Căpitan în preajma arestării sale. Eram la restaurantul din Gutenberg. Era pe la orele 9 seara. Restaurantul, plin de camarazi şi prieteni care luau masa. Eram cu toţii îngrijoraţi, căci simţeam că se pune ceva la cale de către sceleratul nostru conducător regesc, contra Căpitanului şi a întregii Legiuni. Ne împărtăşeam gândurile unii la alţii, ne descopeream neliniştile, dar speram totuşi că va găsi Căpitanul o soluţie situaţiei politice încordate ce se crease o dată cu instaurarea dictaturii lui Carol al II-lea. În acel moment intră Căpitanul însoţit de câţiva camarazi. Avea pălăria sa cu boruri largi şi era îmbrăcat cu şuba. Ca electrizată, toată lumea s-a ridicat în picioare. Şi legionarii, şi prietenii. Toţi → pag. 8

LICHIDAREA UNEI DEMOCRAȚII*

Joi, 24 februarie, am străbătut România. O dată depășită, câmpia bogată care se continuă dinspre Ungaria – câmpie pe care ungurii n-au încetat de a o revendica –, zona muntoasă a Carpaților se desfășoară troienită de zăpadă.

Atât stejarii și fagii care se înălțau negri pe denivelările albe ale pământului, cât și pinii purtau pe ramurile lor ninsoarea iernii.

În această natură adormită era bizar să vezi adesea pâlcuri de oameni, mergând pe cărările bătucite de oi; spre ce țintă?

Îi priveam cu interes; aceștia mergeau aplecați sub greutatea hainelor grele de blană, jupuite pe alocuri, care lăsau să se vadă pielea netăbăcită bine, ci numai uscată.

Acești oameni erau îmbrăcați cu pantaloni legați în jurul picioarelor, de sus până jos, cu niște nojițe de piele și mă întrebam unde mai văzusem asemenea încălțări. Și deodată mi-am amintit. Erau niște imagini dintr-o carte de școală, înfățișându-i pe strămoșii noștri gali.

Țăranii purtau în picioare opinci, iar pe cap niște căciuli de blană creață.

Așa arătau acum opt secole acești valahi, care au prăvălit pietre grele peste cavalerii franci ai regelui angevin al Ungariei și așa arată și azi.

În timp ce îi priveam curios pe acești oameni, cărora muntele le-a fost totdeauna refugiu și fortăreață, vecinul meu mi-a spus: "Sunt alegătorii care se îndreaptă spre birourile de votare."

Într-adevăr, în apropiere am zărit, la marginea unei păduri, un sat cu o mică biserică, dominată de o foarte înaltă și zveltă turlă de lemn. Înaintea unei case, care era împodobită cu un steag românesc, se înghesuia un pumn de oameni. Acolo pădurarii și păstorii își făceau datoria de cetățeni.

De douăzeci de ani li s-au dat două lucruri: pământul inclus altădată în imense proprietăți și apoi buletinul de vot.

Cum votează ei? S-a elaborat următorul sistem pentru a da prilej poporului să-și manifeste voința suverană: într-o fasciculă cu mai multe foi sunt imprimate șaptesprezece sigle diferite, reprezentând cele șaptesprezece partide, dintre care fericitul alegător poate să-și facă alegerea. El se izolează într-o cabină și pune ștampila pe semnul preferat.

Deci, România se poate mândri de a fi o adevărată democrație.

Pentru ce șaptesprezece partide? Nu am mai insistat, fiind convins că aceste partide corespund fiecare câte unei ideologii diferite și respectabile. Fiecare este condus din București, de oameni de cultură, toți bine pregătiți intelectual; adesea partidele se scindează, ceea ce face să apară pe buletinul de vot un semn în plus, astfel că bietul țăran, înarmat cu ștampila, va trebui să aleagă între nuanțele politice cele mai subtile.

CUM SE DESFĂȘURA PLEBISCITUL LA BUCUREȘTI?

Eram în admirația acestui sistem frumos, când mi se spuse, în apropierea sosirii în capitală: "Dar această votare nu este una obișnuită. Nici un fel de buletin de vot, nici o ștampilă, nici un raționament subtil. Doar se consultă electoratul dacă este de acord cu suprimarea regimului și dacă acceptă să fie guvernat pur și simplu de rege." Pe scurt, era un plebiscit!

Străzile Bucureștiului erau împodobite cu mii de drapele tricolore care de departe semănau cu ale noastre. În fața anumitor clădiri erau cozi. Se împingeau cu multă bunăvoință și bucurie. Soldații se forțau râzând și glumind să-i orânduiască.

Am întrebat pe un soldat ce se petrece. Superiorul său, auzindu-mă vorbind franțuzește, se apropie și, curtenitor, mă invită să intru. Am intrat deodată într-o sală mare unde se găseau aranjate trei mese. La prima ședea un personaj căruia cei intrați îi prezentau un act de identitate, la a doua erau instalați mai mulți scribi care notau numele, adresele și profesiunile votanților pe niște

*Reportaj de Bertrand de Jouvenel, apărut la 11 martie 1938 în "Gringoire"

CUM L-AM VĂZUT ULTIMA DATĂ PE CĂPITAN

pag. 7 → înmărmuriseră în poziție de drepți și-l fixau pe Căpitan. Și în privirea tuturor, pe lângă emoția întâlnirii cu el, se citea parcă și o rugăminte, un cuvânt de îmbărbătare, se cerea un ordin de la el.

Căpitanul era trist. În ochii săi adânci, în privirea aceea pătrunzătoare, plutea acum un val de tristețe profundă. O suavă melancolie, sau o privire de rămas bun? Cine ar putea spune ce clocotiri zbuciumau sufletul său mare în acele momente? A intrat la bucătărie, așa cum făcea zilnic, iar când a ieșit părea și mai trist. S-a oprit, a privit lung în toată sala și pe fiecare ce eram acolo în parte, și-a plimbat ochii pe toți pereții de parcă voia să cuprindă în ei fiecare colțișor din acea încăpere, ne-a salutat și a plecat fără să scoată un cuvânt. Ducea cu el tristețea sa imensă. Simțeam în el pe falnicul vultur rănit în zborul său măreț. Toată dorința lui de a redeștepta poporul românesc, toată lupta sa pentru a-l ridica din nou pe linia de plutire istorică se vedea acum împiedicată, poate definitiv împotmolită, de tripleta cocoțată la cârma statului nostru, tripletă alcătuită dintr-o cocotă ordinară, un rege dement și un prim-ministru infirm atât fizicește, cât și sufletește. O macabră tripletă ce executa ordine străine de năzuințele nației noastre.

La toate acestea și la multe altele gândeam eu acolo sus, ascunsă între ramurile copacului pentru a nu fi văzută de ostașii țării mele, care ne urmăreau și ne fugăreau ca pe niște răufăcători.

Sfertul de oră cât a durat vizita regulamentară a trecut ca un fulger. Din nou apare Căpitanul cu familia sa. Se desparte, îmbrățișând pe cele două doamne și sărutând cu sete pe fetița Cătălina.

Încadrat de aceiași soldați, Căpitanul se îndreptă spre Fortul Jilava. De două-trei ori s-a oprit, s-a întors și a privit grupul femeilor ce-l urmăreau cu privirea plângândă. A schițat o mică fluturare de mână Cătălinei, care continua să strige:

"Cănel... Cănel... vino!"

Cu fiecare pas, cu fiecare strigăt al fetiței, parcă umerii Căpitanului se încovoiau mai mult, ca sub povara unor dureroase presimțiri. Le va mai vedea? Îi vor mai permite bestiile acelea să strângă în brațe fetița?

Îl priveam înmărmurită cum se îndepărta încet, încet, până când gura Fortului l-a înghițit și îi simțeam, cu toate că nu i-o puteam vedea, aceeași privire tristă, imens de tristă, pe care i-o văzusem la restaurantul din Gutenberg. Simțea că merge spre destinul său implacabil?

Am stat mult în pomul meu. Dispăruse Căpitanul, au plecat doamnele, dar eu nu mă înduram să mă cobor. Încercam să străbat cu privirea zidurile închisorii, să-l urmăresc pe Căpitan în singurătatea sa, să descifrez în sufletul său tot clocotul de zbucium și revoltă ce desigur că-l munceau, și mai ales voiam să-i spun că nu este singur, că noi toți, tineretul țării sale și întreg poporul românesc, îl urmăm pe drumul Golgotei lui.

Într-un târziu, am plecat tristă spre casă. Eram ruptă și zgâriată într-un mod îngrozitor. Dar cine se mai gândea la asta?

Ceea ce nu știam însă atunci, în acel 17 mai 1938, era că îl văzusem pentru ultima dată pe Căpitan.

Maria ROȘCA

foi mari de hârtie liniată. La a treia, în sfârşit, era un domn care nu vorbea cu nimeni şi care pentru moment îşi înghiţea un căscat.

"La masa a doua se înregistrează toţi care vin să spună «da»."

În adevăr, vedeam coafuri, bonete şi tot felul de caschete care clătinau afirmativ.

"Şi la masa a treia?"

"Acolo se înregistrează acei care spun «nu»."

ÎNTÂLNESC UN APĂRĂTOR AL LIBERTĂŢII

Eram acolo de un sfert de oră, privind oamenii care se împingeau veseli în jurul mesei a doua, în timp ce câte unul se apropia de masa a treia. Omul de acolo avea o mişcare de bucurie, apuca stiloul şi toată faţa i se lumina de un surâs cordial.

Votantul care venise să spună "nu" îşi declina calităţile cu satisfacţie, licenţiat în drept, profesor, decorat cu nu ştiu ce ordin. M-am hotărât să-l urmez şi să mă prezint.

"Domnule, îmi zise el, sunt fericit să vorbesc cu un jurnalist francez. Spuneţi în ţara dumneavoastră că la noi s-a ajuns la asasinarea libertăţii."

Acest limbaj m-a emoţionat. Am insistat să se explice.

"Noi votăm, îmi spuse el, pentru a hotărî dacă poporul acceptă sau respinge noua Constituţie pe care a ajuns să o elaboreze Carol al II-lea şi care concentrează toate puterile în mâinile sale. Aţi văzut foarte bine că trebuie să spui «da» sau «nu» în prezenţa întregii lumi de aici şi că se înregistrează într-o parte cei care spun «da» şi în altă parte cei care spun «nu». Natural că în aceste condiţii trebuie să fii un erou ca să fii «contra»."

Interlocutorul meu era un om simpatic, drept care i-am negat calitatea de erou. Şi am obiectat:

"Aţi votat «nu» şi nu vi s-a făcut nimic. Chiar am avut impresia că aţi provocat o adevărată plăcere celui ce v-a înregistrat."

"Ah! Dar represiunea va fi teribilă, domnule, toată lumea se teme, înţelegeţi?"

Poate, în adevăr, toţi aceşti votanţi tremurau de frică. Eu însă n-am putut observa acest lucru, căci, rătăcind din birou în birou de vot, nu am văzut nici un semn de teroare. Am putut consulta mai multe liste cu "nu" şi am văzut că erau completate de intelectuali. Am angajat o maşină ca să merg să văd cum se petrec lucrurile în câteva sate. Plecăm pe o şosea la început splendidă, comparabilă cu cele mai frumoase ale noastre. Trebuie să adaug că mai apoi au început nişte hârtoape înspăimântătoare.

Satele prezentau acelaşi contrast ca şi drumurile. Unul, nu departe de aerodrom, era format din căsuţe noi, altul era o adevărată grămadă de barăci.

Toate păreau să-mi demonstreze că România este o ţară în construcţie. De altminteri, pe drumul de întoarcere am văzut clădiri noi ridicându-se în mijlocul unui labirint de cocioabe. Dar gândul meu era numai la plebiscit!

În cele două sate am văzut sfârşitul votării. Acolo toată populaţia s-a înscris pe listele cu "da".

Nu ştiu care funcţionar din cei care ţineau înscrisurile mi-a vorbit din fundul unei bărbi asiriene, într-o franceză curată:

"Au votat toţi pentru rege..."

El avea pe masă o broşură conţinând textul din Constituţie asupra căruia electoratul trebuia să se pronunţe. Dar nimeni nici măcar nu o răsfoia. Ea rămăsese în acelaşi loc unde fusese pusă dimineaţa.

LIBERALI ŞI NAŢIONAL-ŢĂRĂNIŞTI

A doua zi, deschizând ziarele româneşti, am aflat că poporul român adoptase noua Constituţie, că numărul voturilor "pentru" fusese de 4.283.315 şi numărul voturilor "contra" de 5413. Şi că 92,51 procente din electorat luase parte la votare şi că plebiscitul român, cu cei 0,13 % "nu" ai lui, bătuse toate recordurile, lăsând mult în urmă pe cele ale lui Napoleon al III-lea sau Hitler.

Înarmat cu aceste cifre am mers să-l găsesc pe dl Maniu.

Atunci când aproape totalitatea oamenilor politici români se grupau în jurul regelui, în cabinetul care urma să ratifice Constituţia şi plebiscitul şi când acest cabinet reunea şapte foşti Preşedinţi de Consiliu, dl Maniu rămâne în afara acestor combinaţii. De ce? Este ceea ce voiam să îl întreb.

Mergând spre biroul său, recapitulam puţinele fapte care îmi erau cunoscute. Două mari partide îşi dispută conducerea politică a României: partidul liberal, născut acum trei sferturi de veac, o dată cu statul român însuşi şi care de atunci a fost partid de guvernământ; apoi partidul "naţional", născut în acelaşi timp în Câmpia Transilvană, care făcuse parte până în 1919 din Ungaria. Aceste pământuri bogate ale Transilvaniei, podoaba Europei centrale, aparţinuseră marilor latifundiari maghiari. Astfel ţăranii luptau pentru limba şi pentru pământul lor. În aceste lupte purtate în interiorul statului maghiar, dl Maniu şi-a făcut popularitate. După integrarea Transilvaniei în Regatul României, ţăranii dlui Maniu i-au rămas fideli. El a câştigat şi pe cei din vechea Românie, ajutat în aceasta de pofta crescândă a liberalilor de a se confunda cu lumea afacerilor. S-ar putea crede că liberalii pe de o parte şi naţional-ţărăniştii pe de alta constituie două mari partide care sunt esenţiale pentru funcţionarea regimului parlamentar. Dar un proces continuu de fărâmiţare a mărit numărul partidelor.

Astfel, din 1928-1932 au guvernat naţional-ţărăniştii în fruntea unei coaliţii de partide, din 1933-1937 au guvernat liberalii în fruntea altei coaliţii. Aceste coaliţii sunt greu de menţinut, în majoritate fiind construite pe nisip; pentru a se evita descompunerea lor trebuie trecute cu vederea multe lucruri şefilor micilor partide.

Către sfârşitul lui 1937, majoritatea liberală a dlui Tătărescu fiind destrămată, a trebuit să se facă alegeri. Şi astfel s-a ajuns la criza actuală, asupra căreia dl Maniu urma să-mi dea ample detalii.

DOMNUL MANIU PROTESTEAZĂ VIOLENT CONTRA PLEBISCITULUI

L-am găsit pe dl Maniu în clădirea care serveşte de sediu Partidului Naţional-Ţărănist.

Fostul Preşedinte de Consiliu este un om în jur de şaizeci de ani. El îşi ţine capul mult spre spate, pe un gât foarte înalt, ceea ce te face să gândeşti la dl Sebaht. Lucru rar la oamenii politici români, el nu vorbeşte limba franceză.

Când am intrat, el era lângă un colaborator mai tânăr care dicta jurnaliştilor străini un lung protest axat pe ţinerea plebiscitului şi punerea în vigoare a noii Constituţii. Dl Maniu îmi explică, în limba germană, că el este obligat să pună la curent presa străină, pentru că cea naţională este complet redusă la tăcere. Ne-am aşezat într-un colţ al biroului şi dl Maniu îmi vorbi de Constituţia din 1923, în prezent abolită, spunându-mi că, desigur, ea nu este ideală, că a fost totdeauna de părere că ar trebui amendată, chiar cu forme prevăzute în Constituţia însăşi. Îmi cită articole şi paragrafe, îmi aminti că miniştrii actuali au depus jurământ pe această Constituţie, începând chiar cu Patriarhul, care prezidează actualul guvern. Am simţit faţă de el o afecţiune sinceră pentru tot ce spusese şi o tristeţe reală că evenimentele au luat o altă traiectorie decât cea prevăzută de juriştii în vechea Constituţie, acum cincisprezece ani.

El mi-a spus că plebiscitul fusese o farsă; s-a mai întâmplat în decembrie trecut, când alegerile au avut loc cu mari presiuni guvernamentale.

"Campania contra guvernului, îmi spuse dl Maniu, a fost eficace, pentru că partidul liberal nu a avut decât 700 000 de susţinători, pe când al nostru a avut, în ciuda tuturor presiunilor, 600 000 de susţinători."

"Şi Garda de Fier a avut 500 000 de susţinători, nu-i aşa?"

Dl Maniu făcu un semn aprobativ. El îmi explică şi îmi argumentă că în mod logic puterea trebuia încredinţată unui guvern naţional-ţărănist, şi nu unui mic şef de partid cum fusese dl Octavian Goga, preşedintele acelui guvern efemer.

"Astfel regele, urmă dl Maniu, se decise să suspende Constituţia. Noi vom lupta împotriva acestei dictaturi regale. Vom lupta cu toată energia."

"Dar dreptul la întruniri este suspendat şi presa strict cenzurată..."

"Există şi alte mijloace", îmi răspunse dl Maniu.

TREBUIA OPRITĂ NEFASTA LUPTĂ DINTRE PARTIDE

Am putut să văd mai mulţi foşti Preşedinţi de Consiliu sau foşti miniştri, acum asociaţi în guvernul provizoriu. Toţi m-au asigurat că devenise aproape imposibil de guvernat, că partidele se fracţionaseră atât, încât pentru a forma o majoritate trebuia să potoleşti micile grupuri, asigurându-le portofolii şi promiţându-le avantaje atât lor, cât şi prietenilor lor.

Dizidenţa este o operaţiune politică rentabilă. A te depărta de un mare partid şi a-ţi forma un mic grup este calea spre onoruri şi profituri. Politica românească abundă în partide care sunt plătite scump de majoritate. Am auzit declaraţii agresive. Una în special, a unui om al cărui nume este bine cunoscut în Franţa.

"Ce n-am fost obligat să tolerez, îmi spuse, din partea miniştrilor incompetenţi, care îmi cereau favoruri în schimbul sufragiilor pe care le solicitam!? Vedeam pe un oarecine comiţând erori dintre cele mai grave în fruntea departamentului său... şi chiar grosolane neonestităţi. Un singur cuvânt de reproş, şi nu mai aveam majoritatea. Ceea ce a făcut regele va permite să scoatem din funcţiile publice pe toţi delapidatorii care se bucurau de imunitate parlamentară."

Paiunea sinceră cu care erau spuse aceste lucruri îmi părea, mărturisesc, mai aproape de realităţile politice decât grija pentru formele legale care îl preocupa pe dl Maniu.

Era de-a dreptul impresionantă repetarea aceleiaşi idei de către personaje care se combătuseră până atunci:

"Să ne scăpăm de incapabili, de trădători, de sforari, de delapidatori impuşi de partide."

Gheorghe Tătărescu, Iuliu Maniu, Corneliu Codreanu

CE DECLARĂ DL TĂTĂRESCU, SUFLETUL NOULUI GUVERN

Am reuşit să-l văd pe dl Tătărescu; care a ajuns să fie timp de patru ani şeful guvernului şi care în prezent era ministru de externe şi cel mai supus colaborator al regelui. Dl Tătărescu este un bărbat puţin sub patruzeci şi cinci de ani, cu alură atletică, contrastând net cu înţelepciunea ţărănească a dlui Maniu, respingând în acelaşi timp atuurile uzate de mai destoinicii şefi liberali. El vorbeşte o franceză perfectă, folosind o limbă puţin cam prea înflorită, aşa cum se obişnuieşte în lumea politică a Bucureştiului.

El evocă, pentru mine, tinereţea sa şi credinţa sa în formele de guvernare democratică. Aş fi vrut să-mi notez exprimarea atât de vie când vorbea despre creşterea rapidă a corupţiei, dar îi promisesem că nu voi nota nimic din declaraţiile sale. De altfel, noi, francezii, cunoaştem destul de bine acest proces. Îmi plăcea francheţea bărbătească a concluziilor sale.

"Nu sunt omul care să plâng pe ruinele unui Ilion ideologic. Dacă un sistem la un moment dat nu funcţionează pentru ţara mea în mod satisfăcător, cel mai elementar patriotism îmi cere să-l schimb şi să caut remediul. Remediul nostru este valabil – ca orice în politică – pentru orice naţiune într-un timp anume. Nu fac teorie, nu sistematizez aceasta pentru a edifica o ideologie."

Rezumatul noii politici care va urma după plebiscit fu condensat în trei cuvinte: "stabilitate, autoritate, competenţă!"

El evocă pentru mine bogăţiile naturale ale României în contrast cu starea economică într-adevăr precară a populaţiei şi mă făcu să înţeleg ce efort de organizare se impunea. Cuvintele sale mi-au dat de gândit. Cum poate o ţară care trebuie să se reconstruiască să se împovăreze cu un regim politic care se adevereşte a fi propriu pentru dezorganizarea chiar a unei naţiuni vechi şi bine aşezate, ca a noastră?

Nu era nevoie să mai primesc din partea dlui Tătărescu asigurări de prietenie faţă de Franţa. Atitudinea sa trecută este un garant. Nu am mai avut nevoie să vorbesc despre Rusia sovietică. El este cel care pusese comunismul în afara legii, cu zece ani în urmă. El este cel care a întâmpinat ministrul sovietic prin fraza: "Eu colaborez cu Rusia pe plan de politică externă. Dar orice agent pe care mi-l trimite Rusia ca să destabilizeze ţara mea, şi orice comunist rus sau român unelteşte pe pământul meu, este duşmanul meu şi îl închid."

NU ESTE FASCISM, CI O DICTATURĂ

Un lucru este sigur: regimul preexistent loviturii de stat regale nu putea să se menţină; forţele politice ale ţării se uzaseră în lupte. Dar ceea ce se va pune în locul anarhiei va putea oare să se menţină?

Epoca era, fără îndoială, a regimurilor autoritare. Totuşi, regimul nu era fascist sau hitlerist, aşa cum mulţi erau înclinaţi să creadă, ci era dictatura unui om, sprijinindu-se pe poliţie sau armată. Există într-o ţară sau alta partidul care, cu un uriaş sistem informaţional, face legătura între capul statului şi toate regiunile corpului, în aşa fel încât de la mase la şef urcă în permanenţă fluxuri care informează conducătorii de nevoile şi aspiraţiile poporului, în timp ce invers, de la cap spre membre, coboară alte fluxuri de impulsuri şi explicaţii, făcând ca toate celulele organismului să-şi dea seama la ce lucrare participă? De aceea, ele sunt regimuri de consultare permanentă, care ţin şi consolidează regimurile de tip fascist. Nimic asemănător în România.

Graţie unor directive poliţieneşti de o rigoare extremă, conducătorii actuali vor guverna fără piedici, timp de câteva luni sau ani. Dar ei nu vor să ţină seama de această tehnică modernă a fascismului, care face ca populaţia să participe la efortul de guvernare şi să imprime disciplinei caracterul de imperativ moral.

Constrângerile pur poliţieneşti trebuie în mod fatal să slăbească treptat, şi atunci propaganda partidelor de opoziţie, în prezent aproape iresponsabilă, va deveni şi ea mai liberă.

Partidele de opoziţie? Care sunt? Este de o parte Partidul Naţional-Ţărănesc al dlui Maniu, pe de altă parte partidul Gărzilor de Fier ale dlui Codreanu. Complet opuse prin ideologia lor, ele au ajuns împreună la cea mai paradoxală alianţă.

În timp ce libertăţile democratice sunt scumpe dlui Maniu ca dogmă, ele sunt necesare dlui Codreanu pentru a cuceri puterea. Iată-i deci asociaţi în lupta pentru cucerirea puterii.

ÎN CĂUTAREA DLUI CODREANU, ŞEFUL GĂRZILOR DE FIER

Ardeam de dorinţa de a-l cunoaşte pe dl Codreanu. Ce nu auzisem despre "Căpitan" înainte de intrarea în România şi chiar în Bucureşti!

"Un agent direct al lui Hitler... afişele sale vin din Germania cu vagoanele. Şi sub afişe sunt arme", mi s-a spus.

În saloanele Bucureştiului, care păstrează un "bon ton" la modă la Paris, mi s-a spus:

"Este un om vulgar, incult, un fel de cioban dement... Un ucigaş; de altfel, şeful ucigaşilor. Amintiţi-vă că el însuşi a asasinat pe şeful poliţiei din Iaşi, apoi tot el a pus să fie asasinat Duca, atunci Preşedinte de Consiliu. În sfârşit, recent de tot, tot el a dat ordin să fie executat unul din vechii locotenenţi, care se ridicase în contra lui,

şi zece oameni s-au murdărit în această crimă.

Pentru a aparţine bandelor lui Codreanu trebuie să fi vărsat sânge..."

În mediile politice mi s-au dat asigurări că nu-l voi putea găsi pe Codreanu, care acum a fugit. În urma hotărârilor luate de rege, el îşi dizolvase partidul şi era în drum spre Italia.

Totuşi, m-am pornit pe căutat. Treaba nu era deloc grea, căci aproape peste tot se găseau "case verzi", centre politice ale partidului "Totul pentru ţară", sau magazine de comerţ legionar. Am intrat în mai multe astfel de sedii; se desfăcea totul. O mulţime cu aspect foarte popular, cu capetele decoperite sau cu căciuli, se grăbea să transporte mobile, documente, cutii de conserve; voci omeneşti răsunau puternic în camerele goale. Mi se confirmă că partidul fusese dizolvat. Dar mi se spune că Mişcarea Legionară îşi continuă drumul. Sensul acestei formulări îmi scapă. Eu nu o voi înţelege decât când voi lua contact cu Codreanu.

Era într-o dimineaţă, pe la orele unsprezece; traversam o piaţă plină cu oameni tineri, sărăcăcios îmbrăcaţi, cu feţele foarte agitate, şi dintr-o dată m-am găsit în faţa şefului lor.

Eu făcusem o profesiune din întâlnirea cu personalităţi marcante, puternice. Nu am întâlnit pe cineva care să-mi lase o impresie atât de vie cu o atât de sumară punere în scenă.

Imaginaţi-vă un bărbat foarte înalt, slab, a cărui faţă ar fi un model de frumuseţe clasică, cu orbite adânci în fundul cărora scânteiau doi ochi extraordinari. M-am gândit o clipă la Conrad Weidt în rolurile sale cele mai fantastice. În mod cert era un om făcut să fanatizeze masele. De-abia îl văzusem şi am înţeles aşa-zisa crimă de la Iaşi. Fiind student acolo, şeful poliţiei îl umilise. La următoarea întâlnire, cu pistolul în mână, el îşi apăra onoarea. Am înţeles totodată că nici o măsură de represiune nu-l va opri în drumul său spre victorie. Numai moartea...

În timp ce-mi vorbea, eram tot timpul conştient de două lucruri: tusea şi mâinile sale. O mică tuse seacă îi întindea pentru moment obrajii brăzdaţi şi îi mişca buzele drepte. Mâinile sale nu erau un moment în repaos şi i le urmăream fascinat; nu mai văzusem altele aşa de mari şi frumoase decât la sfinţii din picturile bizantine.

CE MI-A SPUS CODREANU

"Da, declară dl Codreanu, am dizolvat partidul. Şi iată argumentele. Decretul regal din 17 februarie interzice funcţionarilor să aparţină vreunui partid politic sau să aibă vreo activitate politică. Toţi cetăţenii care participă la o acţiune politică încalcă legea şi comit un delict. Foarte repede s-ar recurge şi la arme. Nu vreau ca ţara mea să devină o a doua Spanie. Mă înclin deci în faţa forţei." Sunt moduri diferite de a spune acest lucru. Această ultimă frază a dlui Codreanu evoca pentru mine oamenii de munte moldoveni, care, înaintea unei armate, romană, maghiară sau turcă, se refugiau încrâncenaţi în pădurile lor, gata să revină pentru a hărţui inamicul şi a transforma retragerea acestuia într-un dezastru.

În Codreanu este codrul, adică pădurea, lupta de rezistenţă. Există o expresie care urcă în timp de la perioada invaziilor: "Codrul, frate cu românul." Apoi, parcă pentru a-mi confirma această impresie, Codreanu îmi vorbi de bunicul său, pădurar, care îşi petrecea toată viaţa în pădurile de fag, fără să vadă alţi oameni, decât pe cei apropiaţi lui şi mi se părea că aud marile lovituri surde ale tăietorului de lemne.

"Nu mai este partidul, continuă dl Codreanu, însă Legiunea rămâne. Legiunea este esenţialul."

"Ce este Legiunea?"

"Sunt oamenii care gândesc şi simt într-un anume fel. Acolo unde ea există, ei sunt grupaţi în «cuiburi», dumneavoastră le-aţi spune «celule». În acest foarte mic organism – un cuib constă din trei până la treisprezece membri – oamenii îşi fac educaţia lor spirituală. Aceste mici grupări de bază sunt ataşate la centrele regionale şi aşa mai departe."

"Dar se poate dizolva această organizaţie?"

"Cum? Activitatea acestor oameni nu este politică. Ei nu discută în adunări probleme de actualitate."

"Şi ce discută atunci?"

Dl Codreanu se apleacă spre mine. El vorbeşte rar, dând unor silabe o forţă particulară.

"Legiunea a fost creată nu pentru cucerirea statului, acesta este rolul partidului, ci pentru transformarea omului."

Un om intră în Legiune. **El poate fi un ignorant, hoţ, poate să nu aibă încredere nici în el însuşi, nici în superiorii săi, nici în neam, nici în Dumnezeu.** El are în toate actele vieţii acest demers temător, această reţinere, aceste lovituri din umbră, perfide, care sunt în caracterul câinelui fugărit. **Funcţia Legiunii este să transforme acest om şi să facă din el un erou.**

Interlocutorul meu reluă:

"Pentru toţi ceilalţi politicieni, cucerirea puterii este scopul suprem. **Pentru mine, acesta este un mijloc, un mijloc între altele. Esenţialul nu este de a exercita puterea politică, ci de a forma oameni.** Mi se barează astăzi drumul politic. Ei bine, eu consimt. **Voi relua această acţiune când împrejurările o vor permite. În acest timp, Legiunea va continua să formeze oameni**, capabili să îndeplinească marile sarcini de mâine."

Dl Codreanu avu un surâs care transformă total faţa sa, în mod natural tragică:

"Pentru că uneori ne-am manifestat bărbăţia, am fost luaţi drept nişte violenţi, care vor să ajungă la putere printr-o lovitură de stat. Ceea ce face o lovitură de stat va desface o altă lovitură de stat. Trebuie să câştigăm naţiunea, să-i dam conştiinţa nevoilor sale esenţiale. După aceea, luarea puterii nu mai pune nici o problemă. Fructul copt cade de la sine.

Nu-i o problemă pentru mine, fructul se va coace. Alianţa încheiată cu dl Maniu va permite conducătorilor să revigoreze vechile formaţiuni ţărăneşti. Interzicerea reuniunilor publice va jena prea puţin Garda de Fier, căci ea n-a recurs niciodată la elocinţă. Propaganda noastră s-a făcut totdeauna de la om la om, fiecare militant ocupându-se să formeze un cuib, apoi fiecare membru al cuibului să formeze un alt cuib şi aşa mai departe. Iată oameni care vor excela în acţiunea subterană. Doi ani de azi înainte, ei vor împinge rădăcinile lor peste tot şi vor face să crape lustrul dictaturii."

Şi, faţă de această perspectivă, preocupările mele de francez se afirmă:

"Sunteţi, zic eu, un pasionat germanofil?"

Răspunsul nu întârzie:

"Această fotografie a lui Hitler arată că eu nu ascund admiraţia mea pentru opera sa şi pentru ţara sa. Dar, natural, nu voi subordona niciodată interesele României celor ale Germaniei."

Insist:

"Dumneavoastră sunteţi pentru o alianţă germană?"

"Dacă vom obţine victoria, Rusia sovietică nu ne va tolera. Ne vor trebui susţinători pentru a ne menţine la putere contra ei. Aceşti susţinători sunt ţările antibolşevice, Germania astăzi, iar Franţa poate mâine."

Şi dl Codreanu începu să-mi vorbească de Franţa, atât cât a cunoscut-o la Grenoble şi în munţi. La Grenoble şi-a încheiat studiile. El a lucrat la ţărani, ca muncitor la fermă. Şi, cu o figură luminată, îmi spuse:

"Şi prietenii de acolo îmi scriu în fiecare an."

Dintr-o dată mi-am spus că, dacă Berand era în locul meu, am fi putut avea un frumos portret al dlui Codreanu, omul de munte, de pădure, omul care are simţul pământului, care se confundă cu cel al patriei.

De altfel, în România nu este decât un cuvânt pentru a zice "pământ" şi "patrie".

Acesta este "ţara", "Ţara Românească".

Bertrand de Jouvenel îşi redactează articolul în urma unei anchete întreprinse pe meleagurile româneşti către sfârşitul iernii fierbinţi din februarie 1938. Autor al mai multor lucrari, dintre care citâm "La paix difficile", "Enquête sur la République", "La politique à Vingt Ans" şi "L'Economie dirigée", Bertrand de Jouvenel s-a consacrat în publicistică printre reprezentanţii orientării franceze de dreapta. Reportajul lui are loc în momentul când Carol al II-lea, instalat ca dictator al României, începuse să cureţe terenul de orice opoziţie, operă în al cărei centru de greutate sta Mişcarea Legionară, personificată de Corneliu Zelea Codreanu.

ULTIMELE PROCESE

După arestarea din 1938, Căpitanul a fost condamnat de două ori, în două procese deosebite, ţinute la interval scurt unul faţă de altul. Primul mai era cunoscut în lumea legionară şi sub numele de "Procesul Iorga". Al doilea era catalogat sub titlul "Procesul cel mare".

"PROCESUL IORGA"

Marea prigoană împotriva Mişcării începe în noaptea de 16/17 aprilie 1938. Căpitanul se găsea atunci la Predeal. Este arestat acolo, îndată după miezul nopţii. În aceeaşi noapte este adus la Bucureşti şi "internat" la cazarma Tribunalului Militar de la Malmaison.

În Duminica Floriilor, 17 aprilie, deşi postul de radio nu suflase nici un cuvânt, până-n prânz tot Bucureştiul ştia de aceste arestări în masă. Prima noastră grijă a fost să aflăm unde era Căpitanul. Totuşi, toate cercetările noastre au rămas fără succes. "Căpitanul este dispărut" – spuneau unii. Sub această frază, purtată din gură-n gură, se puteau înţelege o mulţime de lucruri: că a dispărut de bună voie şi n-a fost arestat; că l-a făcut dispărut poliţia; sau că l-au arestat şi-l ţin ascuns aşa de bine, încât nimeni nu-i va da multă vreme de urmă. Este posibil ca fraza cu multe răspunsuri să fi fost pusă în circulaţie chiar de oeganele lui Călinescu, pe atunci Ministru de Interne.

În fine, luni dimineaţă, 18 aprilie, cercurile legionare din capitală rămase nearestate au putut afla că este deţinut la Malmaison şi că a doua zi, marţi, 19 aprilie, se va judeca procesul intentat contra lui de profesorul Nicolae Iorga.

Antecedentele acestui proces sunt cunoscute. În luna martie 1938, Căpitanul, revoltat de campania dusă de prof. Iorga împotriva Mişcării, i-a trimis două scrisori. În prima îl acuza de "necinste sufletească", fiindcă prof. Iorga, cu bună ştiinţă, îşi construise toată campania din ziarul "Neamul Românesc" pe falsuri. În a doua reproşa profesorului "lipsa de cavalerism". Căpitanul răspundea în acest mod profesorului Iorga care, deşi primise prima scrisoare, publicase în gazeta sa numai răspunsul său la aceasta, fără textul scrisorii trimise de Căpitan.

Cele două calificări, "necinste sufletească" şi "lipsă de cavalerism", au fost folosite de prof. Iorga pentru a face Căpitanului un proces de ultraj. Se spunea pe atunci că prof. Iorga n-ar fi fost dispus să deschidă acest proces. Deşi scrisorile conţineau termeni tari, totuşi, fiindcă nu fuseseră publicate, Iorga nu se considera prea ofensat. În acest moment psihologic a intervenit Armand Călinescu. El căuta în orice împrejurare "material de acuzare" pentru condamnarea Căpitanului. L-a convins deci şi pe Iorga că pentru el nu exista nici un risc prin intentarea unui proces de ultraj lui Corneliu Codreanu. De altfel, la proces "partea civilă Iorga" n-a fost reprezentată în nici un fel. Numai prin gura procurorului a lăsat să se spună că "pentru calomniile ce i s-au adus" cere un leu despăgubiri.

În timpul, deşi scurt, până în seara zilei de luni, 18 aprilie, s-au mobilizat mai mulţi avocaţi ca să-l apere pe Căpitan. Între aceştia, mai importanţi au fost: Sebastian Radovici, Lizeta Gheorghiu, Horia Cosmovici. Actul de acuzare conţinea, mi se pare, două pagini, iar dovezile erau cele două scrisori. S-ar putea spune că avocaţii apărării nu aveau mai nimic de studiat.

Procesul a început marţi, 19 aprilie, la ora zece dimineaţa, în faţa Secţiei I a Tribunalului Militar al Capitalei. Prezident: col. Dumitru Constantin, asistat de alţi doi ofiţeri. Căpitanul fusese adus în sală şi introdus în boxă înainte de intrarea judecătorilor. Era păzit de o singură santinelă. Ne-am strâns în jurul lui. Arăta odihnit şi bine dispus. Era curios să afle de la noi cine fusese arestat. După întrebări şi răspunsuri, a exclamat însă: "Eh! eh! cam mulţi!", dar şi-a păstrat mai departe voia bună.

Acest început de proces a durat două ore: citirea actului de acuzare, rechizitoriul procurorului şi apărarea. Acuzarea a întrebat pe Căpitan dacă recunoaşte cele două scrisori trimise lui N. Iorga. Căpitanul a recunoscut nestânjenit. După aceasta au pledat Lizeta Gheorghiu şi Sebastian Radovici.

După masă s-a dat sentinţa: ŞASE LUNI ÎNCHISOARE PENTRU ULTRAJ (conform Codului Penal de atunci, maximul pedepsei). Spre seară, CCăpitanul a fost scos din Malmaison printr-o poartă dosnică şi dus "în direcţie necunoscută". În zadar, toate încercările noastre de a-i da de urmă au rămas zadarnice. Nimeni nu s-a gândit atunci că el ar putea să fie la Jilava, fiindcă Jilava era plină da legionari arestaţi.

Căpitanul fusese arestat în noaptea Floriilor şi judecat în Săptămâna Patimilor. Toată lumea vedea în acest fapt un semn de sfinţenie. "L-au prins şi l-au judecat în Săptămâna Mare, ca pe Hristos" – se auzea adesea.

Atmosfera de teroare nu fusese încă instalată, dar toţi o simţeam că vine. Nimeni dintre noi nu ştia ce va urma. Oamenii celorlalte partide tăceau. Teamă sau complicitate!... Iar organele de siguranţă şi serviciile lui Moruzov dozau aşa lucrurile, încât trecerea de la starea normală la cea de teroare să nu fie bruscă şi deci să nu producă prea multă neliniţte. Pe noi însă (vorbesc de legionarii din cercul meu) ne apucase o mare neliniţte. Era poate intuiţia răului care vine... Dar mai ales eram îngrijoraţi de soarta şi viaţa Căpitanului.

"PROCESUL CEL MARE"

Pe la începutul lunii mai 1938 am auzit că se află la Jilava. Vestea a fost adusă în crcul avocaţilor de la Barou (unii legionari, alţii prieteni ai noştri). Căpitanul s-ar afla în instrucţie pentru un nou proces şi instrucţia nu s-ar face la Malmaison, ci în închisoarea Jilava direct. Aspre măsuri fuseseră luate pentru a se evita contactul cu legionarii rămaşi liberi afară.

Tot atunci am aflat de existenţa "Comandamentului Legionar de Prigoană". El ar fi fost constituit potrivit dispoziţiilor date de Căpitan şi ar fi condus de Bădia Mironovici, ajutat de Ion Belgea şi Iordache Nicoară. În fapt, Ion Belgea era acela care întreţinea contacte cu legionarii liberi şi "transmitea porunci", cum ziceam noi.

O astfel de poruncă a fost dată pentru organizarea apărării Căpitanului la proces. Am luat cunoştinţă de ea de la Cosmovici şi Lizeta Gheorghiu. În

fapt, fiecare dintre noi trebuia să ia contact cu "marii avocaţi" ai epocii pe care-i cunoştea şi să-i solicite să pledeze pentru Căpitan. Rezultatele le comunicam lui Horia Cosmovici şi el le

ALE CĂPITANULUI

transmitea mai departe. Eu am vorbit cu prof. Anibal Teodorescu şi Radu Goruneanu. Îi cunoşteam pe amândoi bine. Au refuzat însă amândoi să preia apărarea, pe două motive: materia lor specială nu este dreptul penal, iar situaţia politică pare să devină tulbure şi ar putea să le provoace complicaţii. N-am insistat, mai ales din cauza ultimului argument. De altfel, ulterior am aflat că alţi "mari avocaţi", în frunte cu prof. Vintilă Dongorozi, Henri George Meitani, Ionel Teodorescu, Oswald Teodorescu, Mihail Mora etc., refuzaseră de asemenea să pledeze. Celor neangajaţi politic (profesionişti puri ai dreptului penal) li se oferise onorariul cuvenit, dar nici acest mijloc nu fusese în stare să-i scoată "din rezervă". O dureroasă impresie asupra noastră a făcut mai ales refuzul lui Nelu Ionescu de la Iaşi. Prieten din facultate cu Căpitanul, pledase în toate procesele ce i se înscenaseră până acum. Apariţia lui la proces ar fi dat apărării un mare impuls moral. Nu ştiu cine a vorbit cu el şi nici motivele pe care le-a invocat ca să nu ia parte la proces.

În urma acestor refuzuri rămăseseră pe lista de apărători, în preajma procesului, cam următorii: Sebastian Radovici, Nicolae Ranetescu (decanul Baroului de Ialomiţa), Paul Iacobescu, Lizeta Gheorghiu, Horia Cosmovici, Constantin Henţescu, Caracaş, Zamfirescu, Colţescu-Cluj, Radu Ghenea, Mircea Vlasto, Vasile Mosinschi, Mircea Biju, Marinescu-Vâlcea, Miti Dumitrescu, Gheorghe Caftangioglu, Arşavir Acterian, subsemnatul şi alţi câţiva tineri din Bucureşti şi provincie de care nu îmi mai aduc aminte.

În ziua de 20 mai 1938, Căpitanul a fost adus de la Jilava la Malmaison, în vederea judecări procesului. Noi aşteptam, masaţi toţi pe coridorul tribunalului. A fost introdus într-o cameră mică pentru o astfel de şedinţă, în spatele Secţiei I. Nici vorbă să avem loc toţi. Mese lungi de lemn au fost aşezate în lungul camerei, cu scaune de dimensiuni egale, ca la cantinele de cazarmă. Ne-am aşezat cum am putut şi am început să "studiem dosarele". În total erau vreo douăzeci de volume. Nu toate conţineau acte. Unele erau pline cu manifeste care nu aveau nici o legătură cu Mişcarea Legionară. Altele conţineau broşuri şi cărţi legionare, tipărite de mult şi ani de zile expuse în librării.

"Cercetarea dosarelor" a început sub conducerea Căpitanului. Actele probatorii trebuiau să justifice afirmaţiile din actul de acuzare. Dacă actul putea fi combătut, comunicam imediat Căpitanului. În acelaşi timp trebuia să-i spunem şi cu ce probe putea fi combătut. Dacă proba se găsea în cărţi, publicaţii sau alte documente decât cele prezente, trebuia să alergăm în tot oraşul (sau chiar în toată ţara) şi să o procurăm.

Toată această muncă era însă mereu întreruptă şi tulburată de poliţie. În mijlocul camerei noastre, un agent îşi instalase o maşină de scris şi tot timpul ţăcănea la ea. De scris nu scria nimic. Era însă numai urechi şi zgomotul maşinii ne tortura nervii. Vizitele, surprinzător, tolerate. Timp de trei zile (vineri, sâmbătă şi duminică: 20, 21 şi 22 mai), în cameră a fost un neîntrerupt du-te-vino.

În prima zi, din întâmplare, am rămas câteva minute singuri cu Căpitanul. Horia Cosmovici şi Paul Iacobescu l-au întrebat pe furiş: "Căpitane, spuneţi-ne cum v-au tratat până acum!?" "Mă! m-au chinuit ca pe hoţii de cai, ca să spun..." Mai departe n-a continuat. Nu ştiu, a intrat cineva în cameră, sau n-a mai vrut el să spună. Până duminică seara s-a putut stabili că acuzaţiile nu sunt sprijinite pe nici o probă legală.

Prima acuzaţie: **Înaltă trădare** (art. 190 şi 191 Cod Penal – 5-25 ani muncă silnică). Căpitanul era acuzat că "a deţinut şi publicat acte secrete interesând siguranţa statului". Toate aceste acte erau şase ordine "poliţieneşti şi jandarmereşti" cunoscute de toată lumea. Când le-a citit, Căpitanul a rămas surprins. Cele mai multe din ele nu le văzuse niciodată. De unul din ele îşi aducea aminte că i-l adusese un naţional-ţărănist la sediu. Proveniența lor era de altfel greu de stabilit, pentru că poliţia nu spunea unde au fost găsite. Căpitanul nu avea arhivă personală şi nici la sediu nu se găsea mare lucru. Încât era uşor ca poliţia să strângă acte din oraş şi să le pună pur şi simplu în sarcina Mişcării.

Din aceste motive nouă, avocaţilor, ne-a fost imposibil să stabilim de unde provin şi cine le-a adus. Mai mult, poliţia şi procuratura militară aveau interes să păstreze confuzia şi de aceea nu ne-au pus la dispoziţie aşa-zisa "arhivă legionară" ce pretindeau că o aveau în mână.

Am copiat câteva din aceste "ordine secrete" şi le-am arătat lui Anibal Teodorescu, Goruneanu şi altor avocaţi cu experienţă. Tot astfel, le-am arătat unor oameni politici, ţărănişti şi liberali. Toţi au făcut glume asupra conţinutului lor. Mi-amintesc că unul a spus: "Păi noi, la partid, am avut câteva sute din astea şi, în ultimele alegeri, le citeam şi comentam în propaganda electorală. Era dreptul nostru, fiindcă majoritatea lor recomandau măsuri împotriva organizaţiei noastre politice."

Avocaţii, la rândul lor, au răspuns că acestea nu sunt decât ordine poliţieneşti, şi nu "acte care pun în pericol siguranţa statului". Iar Vintilă Dongorozi, cel mai mare penalist de atunci, întrebat de Vasile Mosinschi, ar fi răspuns cam aşa: "Articolul 190 Cod Penal a fost făcut mai mult pentru caz de război. Actele arătate aici trebuie să privească mai ales siguranţa teritoriului şi a statului, concentrarea şi mobilizarea armatei. Şi îndeosebi ele trebuie să fie transmise unei puteri străine sau unui agent al acesteia. În orice caz, ca să fie vinovat cineva, trebuie să nu aibă calitatea să citească astfel de acte. Or, după toate interpretările, şeful unei organizaţii politice avea dreptul să cunoască măsurile ilegale care se luau împotriva organizaţiei sale şi să se apere împotriva lor." Dar această interpretare deranja administraţia particulară a lui Carol al II-lea şi Călinescu. Ei voiau condamnarea Căpitanului şi interpretau textele în vederea acestei condamnări.

Tot aşa de slabă era şi a doua acuzaţie: Căpitanul ar fi întreţinut legături "cu o putere străină şi ar fi primit ajutoare de la aceasta, ca să facă **revoluţie socială în România**" (art. 209 Cod Penal). Numele acestei puteri nu era însă indicat. Dovada capului de acuzaţie ar fi fost o scrisoare trimisă de Căpitan acestei "puteri străine", scrisoare găsită în "pretinsa arhivă" a Căpitanului. Corneliu Codreanu declară că nu văzuse în viaţa lui această scrisoare. Mai mult chiar: că scrisul nu-i

ULTIMELE PROCESE

al lui.

Acum începe goana noastră după autorul scrisorii. În Bucureşti a fost imposibil de găsit ceva. Abia în ultima zi, adică vineri, 29 mai, înainte de prânz (procurorul Radu Ionescu tocmai începuse să-şi citească rechizitorul), intră în sală gâfâind avocatul Marinescu-Vâlcea. El fusese la Râmnicu-Vâlcea şi în biblioteca lui găsise o carte cu dedicaţie. Scrisul din dedicaţie era identic cu cel din scrisoarea aflată la dosar. Căpitanul, Cosmovici şi Radovici verificară imediat asemănarea. Identitate perfectă. Cartea era scrisă de un anume Rădulescu-Thanir. Termenii şi ideile din carte sunt, în rezumat, cele reproduse în scrisoare.

În fine, în al treilea rând, Căpitanul mai era acuzat că intenţionase să facă **război civil** şi că **înarmase populaţia în acest scop** (art. 210 Cod Penal). Pentru această "acuzaţie" nu s-a găsit în cele douăzeci de dosare nici o dovadă. Şi nici tribunalul nu s-a străduit să o dovedească în vreun fel. Era destul că se "afirma"!...

Dezbaterile procesului au început luni, 23 mai 1938. Noi, avocaţii, ne-am sculat cu noaptea în cap. Parte ne-am întâlnit în oraş şi am venit *in corpore*. Solidaritate, dar mai ales eficacitate împotriva unor eventuale măsuri care ne-ar fi împiedicat să intrăm la proces. Intrarea în cazarmă, unde se găsea tribunalul, era pe poarta principală. Poarta era închisă. Imediat în spatele porţii, două rânduri de jandarmi, cu arma în cumpănă şi baionetă la armă, comandaţi de doi ofiţeri. În afara porţii, ofiţeri de jandarmi şi comisari de poliţie (în uniformă şi civili) verificau permisele celor care voiau să intre. De-abia sâmbătă, înainte de proces, primiserăm permise de apărători. Am fost lăsaţi înăuntru şi, printr-o alee, ajungem la intrarea propriu-zisă a cazărmii. Înaintea intrării, un nou cordon de soldaţi. Din nou controlul permiselor, făcut de un ofiţer şi un comisar.

În sfârşit, în clădirea cazărmii, suntem băgaţi într-un birou amenajat special cu mese, plin de comisari în uniformă şi civil, unde permisele sunt controlate pentru a treia oară. Ni se eliberează apoi un tichet, pe care trebuia să-l arătăm pe parcurs, de la parter până la sala de şedinţă, care se găsea la etajul doi.

La primul etaj, pe scară, altă surpriză: doi soldaţi cu baioneta la armă, comandaţi de un ofiţer dublat de un agent de poliţie. Scara era aşa de îngustă, încât abia ne puteam strecura. Ei stăteau totuşi acolo, parcă spânzuraţi de scară... Am arătat tichetul, dar agenţii, zeloşi, ne-au controlat şi legitimaţiile.

Intrarea la etajul doi se făcea printr-o uşă cu geamuri. Uşa era închisă. În spatele ei, mai mulţi soldaţi, ofiţeri şi comisari de poliţie. Numai după arătarea tichetului am fost lăsaţi să intrăm. Pe coridor şi în sala de şedinţe, numai figuri necunoscute. Un public trimis de poliţie: agenţi în civil. Mai târziu au venit ceilalţi avocaţi, mama şi soţia Căpitanului cu fetiţa, şi în fine, alt public neidentificabil. Căpitanul nu fusese încă adus.

Se zvonea printre noi că mulţi dintre avocaţii înscrişi pe listă fuseseră arestaţi sau, prin percheziţii şi ameninţări, împiedicaţi să vină. O astfel de probă am avut-o imediat în sală şi înainte de începerea şedinţei. În fundul sălii se produce deodată zgomot. Câţiva agenţi de poliţie înşfacă pur şi simplu pe Mircea Vlasto şi-l târăsc afară. Toate protestele noastre rămân fără rezultat. După începerea şedinţei, faptul este adus la cunoştinţa preşedintelui Dumitru Constantin. El se mulţumeşte să asculte, nu dă nici un răspuns şi nu ia nici o măsură. Din acea zi, Mircea Vlasto n-a mai putut intra în tribunal ca să-şi exercite mandatul de avocat.

Puţin înainte de ora zece dimineaţa este introdus Căpitanul în sală şi apoi în boxă. În spatele lui, un soldat cu arma la picior. Lângă acesta, pe scaun, ia loc avocatul Mircea Nisipeanu. Normal, locul lui ar fi fost lângă noi, pe banca apărării. El s-a instalat însă acolo pe scaun şi a rămas în acel loc până la sfârşitul procesului. Mai târziu a devenit agentul vizibil al Siguranţei. Ce rol a avut el în "pregătirea procesului" contra Căpitanului este greu de spus. Rol cu atât mai dubios cu cât înainte de începerea prigoanei fusese secretarul Contenciosului Legionar, al cărui şef pe atunci era Alexandru Vergati. După arestarea lui Vergati, Nisipeanu a rămas liber, spre surprinderea tuturora.

CÂTEVA OBSERVAŢII ASUPRA CĂPITANULUI

În cursul cercetării dosarelor, Căpitanul se plângea mereu nouă că timpul de trei zile (vineri, sâmbătă şi duminică) este prea scurt ca să-şi poată pregăti şi apărarea. Pe lângă actele pe care trebuia să le prezinte pentru dezvinovăţirea lui, ne cerea jurisprudenţă şi cărţi juridice, care să-i servească să combată şi teoretic acuzaţiile ce i se aduceau.

În ultima zi, adică duminică, şi după consfătuiri cu Iacobescu, Radovici şi Cosmovici, Căpitanul a părăsit această tactică. S-a hotărât să lase partea juridică în sarcina avocaţilor şi el să-şi facă apărarea numai pe planul istoric, plan pe care era greu să-l combată cineva. Tot aşa de îngrijat era şi de ţinuta sa exterioară. Nu voia să se vadă pe faţa lui nimic din chinurile la care fusese supus în timpul deţinerii şi anchetei. Într-adevăr, încă din prima zi manifesta aceeaşi energie pe care eram obişnuiţi să o vedem la el când era la sediu. Împărţea ordine şi urmărea să fie executate, până în cele mai mici amănunte. Când noi uitam vreun detaliu, ni-l amintea cu o precizie matematică. "Aş vrea ca în ţinuta mea la proces să nu se vadă urmele puşcăriei" – ne-a repetat el de mai multe ori.

ÎNCEPEREA DEZBATERILOR

Tribunalul (Tribunalul Militar al Capitalei, Secţia I) era prezidat de col. Dumitru Constantin, asistat de lt.col. Ionescu Nicolae, maior Grumăzescu Dumitru, căpitan Bardacă Gheorghe, căpitan Dumitrescu Nicolae şi procuror maior magistrat Ionescu Radu. Grefier, Tudor Petre.

Circula insistent în multe cercuri bucureştene zvonul că regele şi Călinescu întâmpinaseră serioase greutăţi în formarea acestui tribunal. Majoritatea ofiţerilor din Justiţia Militară şi ofiţerii de front ar fi refuzat categoric

ALE CĂPITANULUI

să accepte. De aceea, preşedintele Dumitru a fost adus de la Cernăuţi, unde prezida Tribunalul local. Alţii, de la alte unităţi din afara Bucureştiului. Despre unii se ştia că au dosare penale şi că numai aşa au fost constrânşi să accepte să fie judecători. Un caz făcea mare vâlvă: unul din ofiţerii din complet îşi omorâse ordonanţa în bătaie. Trebuia să fie judecat şi condamnat. Ar fi intervenit Călinescu şi i-ar fi pus alternativa: condamnarea imediată sau judecător în Tribunalul excepţional pentru condamnarea Căpitanului. A acceptat ultima soluţie.

După deschiderea şedinţei şi îndeplinirea formalităţilor de procedură, grefierul citeşte lista martorilor. Aproape două treimi din numărul martorilor lipseau. Toţi închişi în lagăre. De altfel, aceştia erau cei mai importanţi. Erau membrii Mişcării Legionare şi **martorii de fapt**, cei care primiseră ordine de la Căpitan şi executaseră aceste ordine. Ei singuri puteau confirma dacă acuzaţiile aduse celui care ordonase erau justificate în fapt. De aceea, avocaţii apărării au cerut amânarea procesului până când aceşti martori vor putea fi aduşi în faţa tribunalului. De pe scaun, tribunalul însă a respins cererea esenţială pentru întreaga desfăşurare a procesului.

Col. Dumitru a invitat apoi pe grefier să citească actul de acuzare (juridic: ordonanţa definitivă). Nu numai pe jurişti, dar pe orice om neiniţiat în cele judecătoreşti, dar pătruns de sensul echităţii, l-ar fi umplut de mânie lectura ei. Îmi amintesc de scandaloasa limbă în care era redactată. Poate că fusese lăsată pe seama grefierului!... Onoarea tribunalului a fost salvată fiindcă publicul conştient lipsea din sală, iar agenţii aduşi făceau mină de totală absenţă şi neînţelegere.

În timpul lecturii se petrece şi un episod deosebit: flancat de agenţi, intră şi se aşază ca spectator în fundul sălii Radu Lobei, vărul lui Armand Călinescu. Era şeful de cabinet al acestuia şi, în anii următori ai terorii dezlănţuite contra Mişcării, a avut un rol important în asasinarea legionarilor. Se ştie despre el că, în numele lui Călinescu, ar fi dat ordin personal ca "Echipa pretorienilor de la Constanţa" să fie integral lichidată, fără nici o judecată.

A rămas un sfert de oră şi apoi a dispărut fără nici un zgomot. Avocaţii apărării ştiau de altfel că sala de şedinţe era prevăzută cu microfoane legate direct cu biroul lui Călinescu. După ieşirea lui Lobei, intră pe uşă col. Zeciu, şeful Parchetului Militar de la Malmaison, pentru a asista la proces. Acesta a jucat mai târziu un rol nefast şi decisiv în asasinarea Căpitanului.

Tribunalul lucra cu pauze lungi. Se retrăgea ore întregi, nu să delibereze, ci probabil pentru consfătuiri cu trimişii Ministrului de Interne. Se zicea de altfel că "dezbaterile sunt conduse de Călinescu personal". Orice incident ridicat de apărare era dezbătut telefonic cu el. În timp ce tribunalul se retrăgea în "camera de consiliu", Căpitanul rămânea în boxă şi noi în sală. Aşteptam... Probabil că această aşteptare era calculată şi dozată. Ea trebuia să macine nervii. Nu puteam vorbi liber între noi, pentru că, în câteva clipe, un necunoscut se posta lângă noi (agenţii speciali ce umpleau sala). Aceeaşi piedică o întâlneam şi în discuţiile cu Căpitanul. Aici însă mai veghea şi primejdia microfonului; se ştia că unul era instalat în imediata lui vecinătate.

În acest "tempo", formalităţile introductive s-au terminat abia după prânz, târziu, iar pauza s-a prelungit până către ora cinci, când colonelul Dumitru deschide şedinţa şi dă cuvântul lui Corneliu Codreanu.

Căpitanul şi-a început apărarea cu următoarea frază: "Eu, şeful unei mişcări naţionaliste, sunt trimis în judecată pentru trădare de patrie! Este ceva neobişnuit în analele justiţiei de pretutindeni!"

Pentru a sublinia mai puternic contradicţia, şi-a povestit pe scurt viaţa:

"De mic am fost crescut în credinţa creştină, în respect şi dragoste pentru instituţiile fundamentale ale ţării: Armata, Biserica, Coroana. Toate acestea sunt apărate în cadrul statului, constituie armătura lui. Or, ridicându-mă împotriva statului, înseamnă că voiesc distrugerea acelor instituţii de care este legată întreaga mea fiinţă. Mi se pune în sarcină că aş fi folosit şi publicat «documente secrete» şi prin aceasta am pus în pericol siguranţa statului. Este adevărat că am folosit în Circularele mele către legionari unele din ordinele aflate la dosar. Am făcut acest lucru cu ani în urmă şi ele erau cunoscute de toată lumea. Nimeni nu s-a sesizat. Astfel de ordine au fost folosite şi de alte organizaţii politice. Dar nimeni nu s-a gândit să dea în judecată nici pe domnul Maniu şi nici pe domnul Brătianu pentru astfel de fapte. Dacă este vorba de textele care mi se aplică, trebuie să observ că ordinele puse în sarcina mea nu contravin acestor texte. Ele sunt simple ordine administrative privind măsuri poliţieneşti luate împotriva mişcării mele. De multe ori ele au fost luate cu încălcarea legilor şi chiar a Constituţiei. Aşa stând lucrurile, publicarea lor este departe de a constitui un pericol împotriva siguranţei exterioare a teritoriului statului şi a armatei.

Cerinţele legii pentru condamnarea mea în această privinţă nu sunt deci împlinite.

În ordonanţă se mai vorbeşte de legăturile mele cu o putere străină. Numele acestei puteri nu este însă arătat. Din acest punct de vedere s-ar putea zice că sunt acuzat în abstract. Scrisoarea de la dosar, care sprijină această acuzaţie, nu-mi aparţine. N-am folosit niciodată expresiile folosite în ea. Desfid să găsiţi undeva în scrierile sau Circularele mele definiţii ca «îmbogăţirea mutuală», «economie automată» sau «alianţe economice». (Căpitanul face aici aluzie la scrisoarea de la dosar, al cărei autor va fi descoperit câteva zile mai târziu.)

Legăturile mele cu puterile străine au putut fi uşor controlate, dacă ele ar fi existat. Uşa mea era deschisă pentru toată lumea. Un şef de mişcare este greu să aibă astfel de legături care să nu fie cunoscute, cel puţin în cerc restrâns. În străinătate n-am mai fost de ani de zile. Prin 1934 (mi se pare), am fost invitat de dl Hitler la un congres în Germania. Au mai fost invitaţi dl Goga şi dl Cuza. Ei s-au dus; eu am rămas acasă."

Şi aici, cu un ton energic, ridicat:

"Ce era să caut eu în Germania, când România este atât de mică! (Căpitanul arată cu degetele o mărime de circa zece centimetri.) Eu mă voi duce în Germania când România va fi mare până la cer.(Gesticulând, deschide braţele în formă de arc.)

Odată, mi se pare în februarie

(urmare în pagina 24)

CIOCOII, IMPOSTORII ŞI DREAPTA ÎN ROMÂNIA

"Omul viitorului este cel ce va avea memoria cea mai lungă"
Nietzsche

Se ştie că istoria a fost totdeauna scrisă de învingători. Atunci când învinşii nu au mai reuşit să redevină ei înşişi, valorile lor au dispărut din istorie sau au fost însuşite fără nici o ruşine de învingători.

"J'ai toujours ou une certain idée de la France", scrie generalul De Gaulle în introducerea la monumentalele sale "Memorii". Departe fiind de cea mai vagă comparaţie cu marele om, am avut însă întotdeauna o înaltă preţuire pentru ţara mea.

După ce am ajuns în occident, am observat însă că reputaţia României în rândurile elitelor nu era dintre cele mai bune. Faptul în sine mă mâhnea şi am căutat să-i găsesc cauzele.

Încetul cu încetul, mi-am dat seama că ţările mari au o consideraţie relativă faţă de noi, etichetându-ne ca un popor dotat, dar fără coloană vertebrală.

Toată lumea cunoaşte în occident revoluţia ungară din 1956, primăvara de la Praga a lui Dubcek, revoltele repetate ale polonezilor şi curajoasa luptă a lui Lech Walesa şi a Sindicatului Solidaritatea.

Nimeni nu cunoaşte – sau prea puţin – eroica luptă a partizanilor în munţi în anii 1947-1953, revolta minerilor din Valea Jiului contra regimului Ceauşescu.

Şi nu discreta dizidenţă românească a câtorva intelectuali ca Radu Noica, Paul Goma sau Virgil Tănase – de altfel dezbinată – a reuşit să îmbunătăţească situaţia. Este drept că nici unul nu se chema Saharov, Soljeniţîn, Rostropovici, Walesa, Bukovski sau Vaclav Havel.

Căutând mai departe, am constatat că uitând propriile lor carenţe, marile puteri, prin elitele lor, ne reproşează, la învălmăşeală, Pacea de la Bucureşti din 1918, adeziunea la pactul anticomintern din 1940, persecuţia evreilor sub Antonescu (?), precum şi "imperialismul" românesc din 1913 – Cadrilaterul şi din 1918-1919 – Transilvania, Basarabia, Bucovina, critici fără temei.

Nu pot acuza diasporele maghiare sau poloneze de a-şi fi pledat cauza; era normal. Îmi pot însă permite să spun că nici una dintre personalităţile române cu audienţă în străinătate, oameni politici (Gafencu, Rădescu), oameni de artă (Cioran, Eliade, Eugen Ionescu) sau alţii cu un cuvânt de spus (H. Coandă, Palade), nu s-au înhămăt serios la scoaterea la suprafaţă a adevărului istoric. Era incomod pentru ei, pe de o parte, iar pe de alta acesta trecea prin critica occidentului, dar şi printr-o dureroasă autoanaliză a elitelor noastre.

Este deci îndatorirea noastră, a celor care ne cunoaştem istoria, să restabilim şi să difuzăm pe plan mondial realităţile politice româneşti. Avem o datorie de memorie, care nerealizată ar justifica judecata aspră, în ce ne priveşte, a generaţiilor ce vor veni.

În 1982, înainte de plecarea din ţară, am fost convocat, ca probabil toţi cei cu cerere de emigrare, la sediul Securităţii din Rahova, unde un colonel mi-a explicat că trebuie să fiu bun român, să nu-mi critic ţara etc. I-am răspuns slujbaşului comunist că mă pot lăuda cu câteva generaţii de conducători ai ţării şi că nu am de primit lecţii de patriotism de la nimeni.

La sosirea în Franţa am constatat cu stupoare că imigraţia română este dezbinată şi că în toate organismele româneşti din exil domneşte neînţelegerea, intriga, neîncrederea.

Poate n-am făcut bine, dar m-a preocupat în primul rând integrarea mea în societatea occidentală şi nu o implicare politică (de altfel, statutul de refugiat politic mi-o interzicea).

După căderea regimului lui Ceauşescu am declanşat, împreună cu soţia mea şi Casa Română (societate culturală apolitică), o adevărată bătălie de trimitere în România de hârtie de tipar pentru ziare, maşini de scris şi altele. Dar, peste toate, mă îngrijora imaginea pe care o presta străinătăţii ţara noastră.

Să nu uităm că "Revoluţia" din România s-a transmis în direct şi non-stop în toată Europa Occidentală. Imediat după eveniment, poporul român şi România aveau o cotă de dragoste şi respect extraordinare, în special în Franţa. Luis Calderon, reporterul călcat de un tanc, era erou naţional!

Începând cu 22 decembrie au venit la putere ciocoii.

Nu toată lumea ştie ce înseamnă exact cuvântul "ciocoi". Îl voi explica pe scurt. Ciocoi, în adevăratul sens al termenului, este arendaşul avid de bani, căruia boierul i-a concesionat temporar exploatarea moşiei. Acest termen a fost ulterior falsificat în formă şi în fond de regimul comunist.

Ciocoiul are un set de caracteristici fundamentale bine descrise de scriitorii noştri din secolul trecut, inclusiv de Nicolae Filimon în "Ciocoii vechi şi noi":

- este cupid,
- este mincinos,
- este necinstit,
- este linguşitor cu cei mari şi bestial cu cei mici,
- este amoral (în sensul că nu are conştiinţa legilor moralei),
- este ignorant, când nu este semidoct,
- este prin natura sa un impostor, "făcând pe boierul".

Ce ne-a oferit noua putere nouă, celor plini de entuziasm pentru viitoarea renaştere a ţării?

- două "mineriade" îndreptate împotriva opoziţiei, a tineretului şi, într-un anume fel, împotriva propriilor colaboratori deveniţi incomozi. Numai în Africa se cheamă "tribul" în ajutor!,
- o Constituţie care nu "garantează", ci "ocroteşte" (?!) proprietatea,
- instalarea (singurul caz dintre foştii sateliţi ai URSS) a unui gorbaciovism balcanic sui-generis,
- un program economic catastrofal al primului Guvern Roman,
- instalarea imediată a unei corupţii şi a unui clientelism generalizate,
- menţinerea unei legislaţii comuniste care împiedică funcţionarea unui stat de drept şi a unei economii libere,
- menţinerea unor giganţi industriali care subminează economia naţională, nimeni necumpărându-le produsele ş.a.m.d.

Rezultatul este că, pe când ceilalţi "sateliţi sovietici" se pun pe treabă, fac reforme, introduc democraţia, privatizează, restituie bunurile proprietarilor legitimi ce le fuseseră furate de regimul anterior, noi, românii, ne privim buricul, nu facem mai nimic, lăsăm să se distrugă sistemul creat de comunişti şi nu punem nimic în loc.

Incompetenţa, aliată cu corupţia şi indiferenţa faţă de popor au adus ţara în sapă de lemn. Occidentul priveşte în altă parte pentru că, pentru moment, ţara este nefrecventabilă – conducătorii săi nu prea puteau să se împrietenească şi să ajute pe autorul mineriadei, care în plus brusca şi înjura ziariştii. În plus, puţini oameni de afaceri erau dispuşi să-şi investească banii pentru a îmbogăţi ciocoimea la putere, fără garanţii că ar putea să-şi asigure un profit.

Poporul rabdă, dar în 1996 se hotărăşte să dea puterea opoziţiei. Ne gândeam că s-a terminat! În sfârşit, ţara se va redresa şi, redresându-se în clasa politică atât moralitatea, cât şi şira spinării, lucrurile vor înainta, vom relua un dialog normal cu occidentul, vom ieşi din purgatoriu, vom fi consideraţi ca nişte democraţi normali, care ne luptăm pentru binele ţării. Ţi-ai găsit! Să fim cinstiţi, nu s-a făcut practic nimic şi a continuat degringolada.

Ne-am trezit cu odraslele de conducători care fac afaceri dubioase, dar rentabile, cu ziariști băgați în pușcărie, cu ministere intrate în familie – că deh, în cine poți avea încredere decât în frate, soție etc.? Președintele statului, garant al respectării Constituției, critică presa pentru că îndrăznește să nu fie de acord cu el!

Ne-am trezit că suntem mai ostili proprietății (în afară de a noastră, evident) decât predecesorii.

Ne-am trezit că ne e frică și blocăm adevărul la nivelul cel mai înalt al unor partide, nepermițând accesul la dosarele Securității. Ne e oare frică? Doar suntem anticomuniști, nu-i așa?

Îl dăm afară pe Dăianu că nu ne lăsa să ne facem mendrele și voia să țină bine baierele pungii statului. Înlocuim Harvard-ul cu câțiva ani la Iași pe vremea știm noi cui, care ne-a "învățat", bineînțeles, economie de piață.

Ba chiar, atunci când am îndrăznit să cer să nu se vândă casa bătrânească pe care încerc să o recuperez prin justiție, un "liberal", Director General în FPS, mi-a răspuns că "blochez procesul de privatizare".

Ne-am trezit, dragi cititori, cu "ciocoii noi", cei vechi fiind, ați înțeles, ai d-lui Ion Iliescu.

Oare este România o țară fără noroc și românul un necivilizat? Oare n-avem elite? Nicidecum!

Cauzele profunde ale situației în care suntem vor face obiectul de studii savante și vor umple volume întregi. Nu vom trata această trădare de țară în câteva rânduri.

Realitatea este că, să zicem din 1927-1928, din motive pe care de asemenea nu le voi analiza aici, a început un proces de decădere a țării care nu s-a terminat și care nu poate fi oprit decât dacă în România va veni la putere un guvern de dreapta.

Înainte însă să explicăm această axiomă trebuie să precizăm un punct. Democrația noastră actuală este bolnavă de oligarhie, care la rândul său este alimentată de imperfecțiunile sistemului electoral.

O dată aleși, mai-marii politicianismului românesc (și nu ai politicii) se cred de drept divin și își permit orice, inclusiv să aducă țara (și cetățenii ei) în sapă de lemn. Ei uită că prin votul depus în urnă cetățeanul deleagă alesului său puterea de a face tot ce e posibil pentru a-i ameliora condițiile de trai.

Sistemul electoral românesc, de listă, care depersonalizează alesul – și îl și deresponsabilizează –, trebuie imperativ înlocuit cu sistemul uninominal în care alegătorii aleg un om, și nu un partid. Aceasta încurajează valoarea și competența, și nu clientelismul și spiritul de gașcă.

Să revenim însă la problema guvernării de dreapta.

Bineînțeles că niște criterii stau la baza sistemelor de guvernare de dreapta.

Le citez în dezordine:

- încurajarea muncii și a efortului individual,
- promovarea valorilor creștine,
- ocrotirea și încurajarea valorilor familiale,
- garantarea proprietății și a perenității acesteia (muncim pentru noi, dar și pentru bunăstarea copiilor noștri),
- promovarea valorilor patriotice și naționale,
- reprimarea manifestărilor antisociale (furt, corupție, violență sub orice formă, șovinism etc.),
- integrarea în valorile naționale a minorităților – stat unitar,
- promovarea – inclusiv prin educația școlară – a civismului și respectului între cetățeni. Cunoașterea istoriei și a valorilor românești,
- libertatea totală a opiniilor, a dreptului de a întreprinde pe căi cinstite și legale,
- dezangajarea statului din economie, finanțe, servicii, asigurări, privatizând imediat aceste sectoare în întregime,
- întărirea statului în funcțiile sale organice,
- apărarea și recuperarea teritoriului istoric,
- educația tineretului și formarea continuă a adulților,
- menținerea ordinii și a legalității reale,
- buna administrare a justiției,
- dezvoltarea armonioasă în teritoriu,
- politica externă a interesului național,
- promovarea culturii autohtone cu finalitate universală,
- ocrotirea celor nefavorizați și a minorităților,
- folosirea armei fiscale pentru a încuraja inițiativa și munca cinstită.

Dreapta favorizează deci crearea de valori bazate pe efortul individual. Ea este adversara lenei, non-valorilor, parvenitismului, demagogiei, redistribuirii produsului muncii celor vrednici pentru a întreține imoral pe profitori. Se opune cu hotărâre unui sistem birocratic, bazat pe ciubuc și corupție.

Regimurile de dreapta sunt cele care creează și au creat întotdeauna prosperitate întâi pentru cei ce întreprind creator și apoi, indirect, pentru cei ce sunt în situația de a colabora la această nouă prosperitate.

Nu trebuie să uităm că în ultimii ani două mari democrații în criză au fost redresate de guverne de dreapta: Ronald Reagan în Statele Unite și Margaret Thatcher în Marea Britanie. De asemenea, unul din cele mai prospere state din lume, Germania, s-a reunificat cu un minimum de probleme sub un regim de dreapta (H. Kohl). Această reunificare constând însă circa cinci sute miliarde de mărci, l-a costat pe cancelar postul, după șaisprezece ani de rezultate excelente în guvernare.

Faptul că în etapa actuală majoritatea statelor europene sunt guvernate de social-democrați este datorat perioadei de prosperitate care dăinuiește de mai mulți ani în occident, stânga redistribuind acum ceea e a acumulat dreapta înainte.

Nu aceeași situație este în România, stat în tranziție, pe care numai o guvernare puternică și de dreapta o poate scoate din impas. Pentru a putea distribui trebuie mai întâi să creăm bogății.

Actualii guvernanți, care – din cauza unei alianțe contra naturii – sunt obligați să ducă o politică social-democrată cu rezultatele pe care fiecare le simte pe pielea lui, sunt atât de conștienți de necesitatea unei alternative de dreapta încât au creat un "Club al dreptei". Ca și cum când a ajuns funia la par, cu demagogia care caracterizează politica românească, ne-am repezi să punem mâna pe noțiunea de "dreapta", ca nu cumva niște oameni autentic de dreapta să o revendice.

Ce e de făcut?

În România, partide de dreapta autentice nu există. Apar formații discrete, care încă n-au audiență în electorat. Există în populație un imens potențial de sensibilitate pentru "dreapta", populație care, fiind însă insuficient educată politic, își caută identitatea aiurea.

În arcul guvernamental, cu excepția PAR al domnului Vosganian, nu găsim persoane de dreapta, cu excepția unor liberali; dar nici o formație nu poate fi calificată ca una de dreapta. UDMR este prea preocupată de problemele etnice, iar PD este calul troian introdus de stânga în majoritate, pentru a o distruge mai bine și mai repede.

Formarea unei alternative de drepta autentice presupune multă stăpânire de sine pentru oamenii de această orientare, ei având diferențe doctrinare importante, pe care trebuie să le ordoneze, în scopul prioritar pentru țară de a porni pe calea prosperității prin muncă cinstită, fără demagogie și corupție.

Este necesară constituirea unui Bloc al Dreptelor, care să-și construiască un program bazat pe nevoile românilor, și nu pe doctrinele unora sau ale altora, care, oricât de valabile ni s-ar părea, nu sunt actualmente prioritare.

Nu-l iubesc pe Karl Marx, dar singurul îndemn care-mi vine în minte este: "Români din toate Dreptele, uniți-vă!"

De acord cu toți românii de bună credință, voi striga: Jos ciocoii!

În acord cu mine însumi, voi spune mai cu seamă: Jos impostorii!

Șerban MANU

Șerban Manu locuiește în Franța, este inginer și consultant în management. El este fiul lui George Manu, figură emblematică a rezistenței anticomuniste românești, sub al cărui patronaj spiritual apare revista "Permanențe".

"Trucurile propagandistice" ale doamnei Marta Petreu

În numărul 4/1998 al revistei clujene "Apostrof", doamna Marta Petreu, redactor şef al acesteia, publică un aşa-zis dosar: "Doctrina legionară şi intelighenţia interbelică". Interesul pentru problemă mi se pare legitim, indiferent de situarea apriori, pro sau contra, indiferent de natura prejudecăţilor asumate. Mişcarea Legionară, zeci de ani, a fost un subiect interzis, pus sub obroc sau mistificat (desfigurat) până la nerecunoaştere, important totuşi, dat fiind impactul avut, de-a lungul a cel puţin trei generaţii, asupra istoriei neamului nostru, unic prin amploare, profunzime şi consecinţe, în plan existenţial mai ales. Până la revoluţia din 1989, despre Mişcarea Legionară, la noi, nu s-a putut vorbi decât la modul injurios: "mişcare fascistă", "bande de asasini", "trădători", "pleavă a societăţii", "neoameni". După revoluţie, cu toate că embargoul asupra adevărului, în ce o priveşte, e menţinut, unele riposte ale supravieţuitorilor, adică încercări de clarificare a lucrurilor s-au produs. Prea puţine însă, şi cu efect restrâns, contextul nefiindu-le favorabil. Dimpotrivă. E vorba de a dezrădăcina o imensă prejudecată, or inerţia imaginilor împământenite (induse) vreme de decenii se lasă învinsă greu. Unele dislocări s-au produs totuşi. Mulţi tineri, dornici să cunoască adevărul, au început să-l caute în cărţi, în reviste sau, mai cu osebire, în viaţa oamenilor care au crescut, au suferit, au încărunţit şi sunt acum pe cale să stingă împreună cu ei, nu înainte însă de a-l striga viitorimii. Se prefigurează un început de refacere a continuităţii, or, faptul acesta e de natură să neliniştească unele cercuri funciar ostile atât Mişcării Legionară trebuie eradicată; amintirea ei exorcizată cu orice preţ. Şi ceea ce mi se pare nou în acest proces de diabolizare este faptul că în el se implică masiv nu doar forţe politice, servicii secrete, ci şi intelectuali, mulţi intelectuali, români şi alogeni. Pentru ce o fac? Nu ştiu, sau mai exact refuz să ştiu, refuz să caut motivaţii, cu toate că nu mă îndoiesc de faptul că ele există.

Există însă şi dificultăţi inerente acţiunii însăşi. Intelectualul nu poate recurge la arsenalul serviciilor secrete, la măsuri administrative, la argumente de tip demagogic. S-ar compromite. Fie şi numai pentru a salva aparenţele, el trebuie nu să impună, să convingă, în dialog, purtat în condiţii de libertate, cu argumente specifice, ceea ce nu e uşor dacă luăm în considerare faptul că obiectul demersului însuşi, Mişcarea Legionară, nu este prpriu-zis un obiect, o problemă, ci un fenomen ce trebuie abordat, în mod necesar, diacronic şi explicativ: cauze, evoluţie, semnificaţii. Nu este uşor. Dar nici imposibil nu este, dacă există bună credinţă. Dificultatea survine în momentul în care dorinţa firească de înţelegere e înlocuită, din varii motive, cu intenţia nemărturisită, sesizabilă totuşi, de a incrimina, forţând explicaţiile. În acest sens, "Dosarul" alcătuit de doamna Marta Petreu este un exemplu, alături de altele.

Intelighenţia românească interbelică, indiscutabil, a fost una de excepţie. Nici predecesorii, nici urmaşii nu au egalat-o în vreun fel. În acelaşi timp, această intelighenţie, cu rare excepţii, a aderat sau a simpatizat cu Mişcarea Legionară. Care este explicaţia? Aceasta este întrebarea căreia, am crezut o clipă, că doamna Marta Petreu îi va căuta răspuns. Nu a fost să fie. Demersul domniei sale se rezumă la simple reiterări, fără să ofere explicaţii. Efortul (demersul) apoi este direcţionat spre a dovedi că Nichifor Crainic, Nae Ionescu, Mihai Manoilescu, Mihail Polihroniade, Emil Cioran, Mircea Eliade, Constantin Noica, Haig Acterian, Marietta Sadova, Dan Botta, Petre Ţuţea, Vintilă Horia, Radu Gyr, P.P. Panaitescu, Traian Herseni şi mulţi, mulţi alţii, au fost legionari sau simpatizanţi legionari (ce lucru oribil!), nu spre a explica de ce au fost şi ce anume semnifică faptul. Intenţia este evident incriminatorie; incompatibilă deci cu onestitatea specifică cercetătorului autentic. În timp, încercarea aceasta se va dovedi zadarnică, ba chiar cu efecte contrare. Incriminarea intelighenţiei interbelice, ca urmare a adeziunii sale la Mişcare, încercarea de excludere a ei din Pantheonul neamului românesc – în fond, asta se urmăreşte – este o imposibilitate. Ei aparţin culturii (spiritualităţii) noastre, aşa cum au fost, buni sau răi. De pe iconostas, eventual, pot fi coborâţi, pentru o clipă. Din plămada sufletelor, nu. Şi nici din istoria noastră, înţeleasă ca destin, nu pot fi smulşi, nici ei şi nici Mişcarea Legionară, dată fiind întrepătrunderea.

Să revenim însă la "Dosar". Are patru capitole: 1. "Preludiul Mişcării Legionare"; 2. "Codreanu şi doctrina legionară"; 3. "Vasile Marin: completări la doctrina legionară"; 4. "Doctrina legionară şi intelighenţia legionară şi pro-legionară". În cadrul fiecărui capitol sunt reiterate, în mod cronologic, evenimente şi idei, potrivit unor documente: articole din ziare şi reviste, extrase din cărţi de referinţă – "Pentru legionari", "Crez de generaţie". Comentariul autoarei este minim. Aparenţa este acéea a unui studiu, mai puţin a unui eseu. Numai că alegerea citatelor, scoaterea lor din context şi accentele puse vădesc o clară direcţionare a discursului (demersului) spre concluzii puse anterior demersului propriu-zis. Nu se urmăreşte aflarea adevărului, oricare ar fi el, ci confecţionarea de argumente pentru o concluzie preconcepută, inducerea ei. Spre justificare, voi analiza succint doar primul capitol al "Dosarului".

"În decembrie 1922 – scrie doamna Marta Petreu – Codreanu, care se afla la Jena, află de mişcările studenţeşti din ţară pentru *numerus clausus*. Se întoarce în patrie cu următorul plan de luptă: să unească mişcarea studenţească într-o organizaţie unică, pe care să o transforme în mişcare naţională a României, pentru că, pe de o parte, problema jidănească nu este o problemă numai a Universităţii, ci a naţiei româneşti şi, pe de altă parte, Universitatea singură nu o poate rezolva. ("Pentru legionari", pp.110-111) Prin urmare, este necesar ca «organizaţia studenţească unică să lupte pentru aducerea la guvernare a mişcării naţionale» ("Pentru legionari", p.111), care să rezolve toate problemele, inclusiv problema evreiască." În acest sens, Codreanu are întrevederi cu studenţii din Cernăuţi, Iaşi, Bucureşti. Studenţii bucureşteni au rezerve. "Codreanu – continuă doamna Marta Petreu – explică cu detalii în "Pentru legionari" tactica sa de luptă, iar dezvăluirile lui ne dau cheia de înţelegere a **trucurilor propagandistice** (s.n.) folosite de el şi după 1927, în organizarea Mişcării Legionare." Şi care sunt, după doamna Marta Petreu, aceste trucuri? Răspuns sintetic: Respingerea motivaţiilor (revendicărilor) materiale, realizabile, imediate (de tip sindical) şi înlocuirea lor, prin mistificare, cu o motivaţie puternic idealizată. "Om politic calculat – se scrie în continuare – Codreanu neagă realitatea, evidenţele – şi anume că, datorită lipsurilor materiale, studenţii se ridică la luptă –, răstoarnă raportul cauză-efect şi mistifică adevărul în mod politic, pretinzând că lupta lor, a studenţilor, e dezinteresată, o luptă în spiritul şi pentru nevoile şi aspiraţiile neamului lor."

Aşadar, în anul 1922, studenţimea română întreprinde o acţiune de anvergură, o grevă generală, având ca obiectiv explicitm, printre altele, introducerea în universităţi a unei reglementări *numerus clausus*. Nu este singura revendicare. Vor fi fost şi reglementări de ordin material, cum pretinde doamna Marta Petreu. Corneliu Zelea Codreanu în cearcă să confere mişcării studenţeşti o altă dimensiune, una naţională şi o alta semnificaţie, aş zice, chiar o altă filosofie. Rezolvarea intereselor particulare în cadrul unei soluţii

generale, soluţie considerată de doamna Marta Petreu "idealizantă", respectiv răsturnare a raportului cauză-efect, mistificare. În ce mă priveşte, această idealizare, această generozitate presupusă de amintita schimbare de accent este un fapt nu doar meritoriu, demn de toată lauda, ci unul de-a dreptul extraordinar. Considerarea lui drept "mistificare" sau "tertip" este, în cel mai bun caz, o aberaţie. Atunci când un fenomen, în cazul nostru mişcarea studenţească, s-a produs, răsturnarea raportului cauză-efect devine o imposibilitate logică. O asemenea răsturnare poate surveni doar în viitor, caz în carecauza devine o altă cauză, iar efectul generat un alt efect. Ceea ce în fapt se şi întâmplă. Studenţii care au participat la greva generală, vreme de un an, motivaţi de interese particulare (materiale) vor renunţa; cei motivaţi de alt ordin de chemări vor continua. Este cazul văcăreştenilor, este cazul celor ce, răspunzând chemării acestora, vor întemeia Legiunea Arhanghelul Mihail.

"Astăzi, vineri, 24 iunie 1927 (Sf. Ioan Botezătorul), ora zece seara, se înfiinţează «Legiunea Arhanghelul Mihail», sub comanda mea. Să vină în aceste rânduri cel ce crede nelimitat. Să rămână în afară cel ce are îndoieli.

Fixez ca şef al Gărzii de la Icoană pe Radu Mironovici. Corneliu Z. Codreanu.

Clar, concis, fără posibilităţi de răstălmăcire. Unde este "tertipul", stimată doamnă? Nu cumva în propriul dumneavoastră cuget?

În viziunea doamnei Marta Petreu, luptele studenţeşti anterioare anului 1927, anul înfiinţării Legiunii Arhanghelul Mihail, poartă în sine, prefigurează întregul destin al Mişcării. Ideea mi se pare în mare măsură corectă, printre altele pentru faptul că induce în context diacronia. Mişcarea Legionară nu a fost gândită o dată şi pentru totdeauna. Ea s-a născut spontan, a crescut organic, are o evoluţie în contextul istoric al secolului XX, are copilărie, tinereţe, maturitate, senectute chiar, are o identitate inconfundabilă şi un destin manifest. Induce diacronia, fără să o şi valorifice însă. Dimpotrivă. Încremenită într-o evidentă logică marxistă, lipsită de fior metafizic, incapabilă să înţeleagă generozitatea jertfelnică a omului mistuit de credinţă, neştiind ce e acela un esntiment mesianic, ce e cu adevărat un ideal, doamna Marta Petreu îşi zădărniceşte demersul înainte de a şi-l elabora, adică în clipa în care califică propunerile (proiectul) pe atunci tânărului Codreanu "trucuri propagandistice".

Textele şi, implicit, evenimentele socotite de doamna Marta Petreu "Preludiu al Mişcării Legionare", mi-au fost cunoscute şi îmi place să cred că le-am înţeles de la bun început. Cu toate acestea, profunde lor semnificaţie mi se descoperă plenar abia acum. Ca orice preludiu, ele au fost copleşite de tragicul evenimentelor fondatoare şi a acelora care le-au urmat: căutări, lupte, trădare, prigoane, mai ales prigoane cu minţi de suferinţă, cu păduri cu fiare sălbatice, cu mlaştini ale deznădejdii, imense, cu mii şi mii de jertfe. Nu au lipsit nicişovăiala şi nici căderile. Dubla noastră existenţă, una istorică (politică), cealaltă uman-transcendentă (spirituală), sesizabilă de la bun început, se confirmă în timp, amplificându-se, în pofida faptului că a fost decretată – de cine? – cum am mai spus, "truc propagandistic", "manevră abilă", "stratagemă", "artificiu", în cele din urmă "mistificare". Ei bine, ceea ce pentru doamna Marta Petreu e "mistificare", pentru mine e providenţă. Şi nu trebuie să caut pentru susţinerea afirmaţiei argumente neapărat de natură logică. Faptul că previziunile Căpitanului, atât cele privitoare la evoluţia destinului politic (istoric) al neamului românesc, precum bolşevizarea, cât şi cele privitoare la Mişcare, s-au adeverit, îmi este de ajuns. În schimb, mă simt ispitit, înainte de a încheia, să mai dau expresie unei nedumeriri. Din "Dosarul" doamnei Marta Petreu rezultă că inteligheţia legionară şi pro-lewgionară s-a constituit ca atare sedusă de trucuri şi mistificări. Corneliu Z. Codreanu le-a instrumentat; Nae Ionescu, Mircea Eliade, Constantin Noica şi toţi ceilalţi au căzut în plasa păianjenului legionar precum muştele. Cumplită jignire.

În concluzie, întrucât nu explică, ci imcriminează fără nici un temei, "Dosarul" doamnei Marta Petreu se adaugă altora din categoria celor denigratoare. Mai mult, el se constituie în negustorie, în trafic profanator cu suferinţa şi memoria unor oameni "vinovaţi" de faptul că au crezut în ceva, înţelegând să nu abjure şi să-şi respecte credinţă şi cuvântul, indiferent de urmări.

Viorel GHEORGHIŢĂ

Cea din urmă cruciadă

Fronea Bădulescu

De dincolo de zarea ce se curmă
Aud cum cornul vechiului gornist
Îngână cariul timpului ce scurmă
Cărare pe sub veacul anarhist,
Să treacă Cruciada Cea Din Urmă
Pe urma sfântă-a paşilor lui Crist.

Din bezne lungi din vremi întunecate,
Din răscolirea multor frământări,
Purtând povara vechilor păcate,
Dar gata pentru alte renunţări,
Ne ridicăm cu frunţi încununate
De scânteierea marilor chemări.

Din rodul lor noi nu hrănim armate,
Topim mânii de veacuri când păşim
Pe spade şi pe suliţi sfărâmate,
Cu sufletul pornim să cucerim
Nu vechiul burg cu ziduri dărâmate,
Ci un nepământean Ierusalim.

Cetate cu lumini nemuritoare,
Din veşnicie dăruind comori
Ne-nveţi din taina lumii viitoare
Întâi în noi să fim biruitori,
Apoi pe stânci, în mlaştini ori pe mare
Sădind lumini rodi-vor aurori.

Purtând pe coiful lor lumini de soare,
Din bezna rece-a vechiului mormânt
Fantoma Cruciaţilor răsare
În zale de nimic, pe cai de vânt
Să ne aducă binecuvântare
Din lumea celor care nu mai sunt.

Cu sufletul gătit ca de paradă,
În păr cu diademe de lumini,
Cu zalele ţesute din zăpadă,
Cu scutul împletit din rugăciuni
Broda-vom din speranţe o plocadă
Şi din virtute salbe şi cununi.

Aşa cu el vărsat ca o cascadă
Pe beznele acestui veac ateu,
Din adevăr călind tăiş de spadă
Şi din iubire platoşă de zeu,
Să-ncepem CEA DIN URMĂ CRUCIADĂ
SUB STEAGUL UNUI FIU DE DUMNEZEU.

„PIATRA GRĂITOARE“ MUNTELE MORȚII

S-a vorbit mult de "Cartea neagră a comunismului" şi se vorbeşte în continuare, pe măsură ce vestea ei ajunge prin ţări mai îndepărtate. În această carte se pomeneşte, în treacăt, şi despre tragedia poporului român, de a cărui soartă parcă uitase restul lumii.

Crimele şi teroarea exercitate asupra naţiei noastre de către vecinul din răsărit s-au abătut numai asupra românilor, noi fiind daţi pe mâna călăului şi uitaţi de mult.

Că s-a vorbit puţin, aproape deloc, de robia noastră, pe cine ar fi putut interesa? Şi câte nu s-au petrecut? Morţii cu sutele de mii, fenomenul Piteşti, laboratorul în care se experimenta rezistenţa biologică a omului supus chinurilor pentru a se defini punctul când viaţa trece în nefiinţă; toate aceste sfâşieri ale istoriei umane nu au rămas decât în sufletul nostru.

Dar nu s-a pomenit nimic de acea dramă a moţilor, de acel apocalips care durează de aproape cincizeci de ani şi care, sub denumirea de "Piatra grăitoare", planează şi azi asupra acestor ardeleni nefericiţi. Hiroshima şi Nagasaki, cu zeci de mii de morţi, rămân un fenomen limitat în timp şi în spaţiu. Ceea ce s-a petrecut în Ţara Moţilor cuprinde însă un vast teritoriu ai cărui locuitori sunt hărăziţi pieirii.

Nici eu – român neaoş, alungat din ţara mea – n-aş fi aflat nimic de această oribilă dramă, dacă n-aş fi cunoscut în exil pe Romulus Zaharia, autorul cărţii "Casa cu ochii scoşi", editată la Imprimeria "Adevărul" din Cluj, în anul 1994. Acesta a fost martor al celor ce s-au petrecut la "Piatra grăitoare", unde un munte încărcat de uraniu a fost ras de pe faţa pământului şi transportat în zeci de mii de vagoane în URSS.

Citind cartea dăruită de el – cu dedicaţie – m-a cuprins o spaimă de nedescris şi m-am îngrozit la gândul că aşa ceva s-a petrecut în realitate şi că nu a fost un simplu coşmar.

Dar iată cum începe această poveste stranie:

"Bolborosiri de ape, vuiet de stâncă despicată. Râuri de foc, ploaie de cenuşă şi pietre. Praf cât vezi cu ochii. Muntele este înspăimântat de seisme. Exploziile îl fac să se cutremure. Clocotul văzduhului. Fierberea muntelui se pierde undeva în înalturi... Vestirea apocalipsului, secvenţă în care muntele este despicat cu bubuituri de infern."

În întrecerea nebună dintre Statele Unite şi URSS de a încătuşa energia atomică, în obţinerea căreia minereul de uraniu este indispensabil, România, înzestrată cu toate bogăţiile – dar nu în folosul ei –, devine victima acestei bogăţii, a minereului mult căutat, atât de necesar vecinului nostru. Acesta, nepăsându-i de pericolul de moarte ce ameninţa populaţia, a început exploatarea lui, sfărâmând muntele cu dinamită sub bolta cerului deschis.

"Vibrează muntele. Un geamăt ascuns auzit numai de cei ce muşcă din coastele sale. De trei ori în douăzeci şi patru de ore, pe trei versante ale sale, muntele "Piatra grăitoare" se cutremură de friguri, zguduit în adâncuri. Liniştea muntelui se sparge în mii de tunete. Muntele tremură ca o fiinţă vie..."

Iată cum descrie mai departe autorul cărţii, martorul acestui infern, pregătirea exploziilor care vor sparge în bucăţi faimosul munte:

"Cu ajutorul sondezii – o maşină de perforat piatra – sunt sfredelite găuri de câte douăzeci şi doi de metri în adâncime şi douăzeci şi cinci centimetri în diametru. Găurile sunt umplute cu astralită, un exploziv foarte puternic. Sondeza înaltă de şaptezeci de metri şi cântărind optzeci de tone..."

Este uşor de imaginat, ştiind că se înfundau cu exploziv până la două mii de găuri perforate în adâncime, ce groaznic cutremur se dezlănţuia şi, mai ales, pe ce suprafaţă se împrăştiau pietrele conţinând uraniu, împroşcând moartea asupra populaţiei lipsită total de apărare. Şi pentru a înşela instinctul de conservare al populaţiei, a cărei soartă conta atât de puţin pentru sovietici, s-a anunţat că se exploatează un minereu de plumb.

Bombele atomice lansate asupra celor două oraşe japoneze au făcut în jur de o sută de mii de victime, dar au contaminat populaţia de-a lungul unui număr limitat de ani, în timp ce exploatarea minereului aducător de moarte a durat peste cincisprezece ani.

Braţele de muncă erau cele câteva mii de români, care, fără nici un soi de protecţie, umpleau cimitirele în fiecare an, fiind înlocuiţi cu nou-veniţi; aceştia, la rândul lor, luau acelaşi drum, roata sorţii învârtindu-se mereu în aceeaşi cadenţă. Mintea cu greu ar putea socoti numărul morţilor în cei cincisprezece ani de exploatare.

Paza era în seama soldaţilor români, câteva mii în fiecare an, soldaţi care luau şi ei drumul fără întoarcere, înainte de a se fi trezit la viaţă.

Secretul exploatării era foarte bine păzit; oricine s-ar fi încumetat să pătrundă în această zonă şi-ar fi pierdut urma pentru totdeauna. Întreaga regiune a şantierului era înconjurată cu sârmă ghimpată şi păzită de soldaţi postaţi la mică distanţă unul de altul.

Tehnicienii erau ingineri români dublaţi de KGB-işti. Aceştia din urmă, bine protejaţi împotriva iradierii, locuiau în încăperi anume amenajate, iar în timpul inspecţiilor purtau măşti speciale; românii însă circulau în tot şantierul fără nici o protecţie, fiind astfel şi ei supuşi, inevitabil, aceleiaşi sorţi asemenea miilor de muncitori şi soldaţi şi, ca aceştia, îşi dădeau tributul lor de sânge.

Atunci când şeful şantierului cere generalului KGB să ia măsuri de protecţie pentru muncitori – aparate Geiger care să înregistreze gradul de iradiere – acesta îi răspunde sarcastic: "Acum nu avem nevoie de contoare Geiger, ci de minereu."

Vieţile românilor contau atât de puţin în faţa acestor monştrii. Ei luau uraniul o dată cu vieţile acestor condamnaţi la pieire. "Le plătim bine, să muncească!", completează sovieticul. Banii erau plătiţi tot din vistieria statului român, prin intermediul trădătorilor bolşevizaţi, care nu aveau nimic comun cu fiinţa acestui popor.

Într-adevăr, salariile muncitorilor de aici erau de câteva ori mai mari decât cele ale celorlalţi din ţară; au fost ademeniţi fără să li se spună ce-i aşteaptă.

La cererea lui Toma Nan, responsabilul român al şantierului, adresată generalului sovietic, de a fi instaurate de urgenţă măsuri de protecţie a muncii – contoare Geiger, indicatoare de periculozitate etc. – acesta îi răspunde, dezmierdându-l: "Tomuşka, iubitule, avem noi oare timp de aşa ceva?" Goana după uraniu, fabricarea urgentă a bombei atomice cerea sacrificarea unor vieţi, înainte ca explozia ei să distrugă altele.

Ţăranii moţi, după ce prin colectivizarea pământurilor au fost aduşi la sapă de lemn de către guvernele impuse de o putere străină, uşor au fost determinaţi să se înregimenteze în aceste şantiere ale morţii, unde la început au fost aduşi cu forţa, iar mai apoi, atraşi de un salariu neînchipuit de mare, s-au înhămat la extras minereul fără să ştie ce-i aşteaptă.

Boala însă pândeşte. Starea de oboseală, lipsa poftei de mâncare, anemia gravă progresivă sunt urmate de o hemoragie brutală care aduce moartea, curmând visul moţului. Cu banii câştigaţi spera, după socotelile lui, să-şi construiască o casă mare, care să-i

cuprindă întreaga familie, dar zilele lui se sfârşesc repede şi o groapă adâncă ascunde în ea toate amăgirile şi durerile vieţii. În locul lui, un altul este prins de roata morţii şi groapa hâdă îi înghite, o dată cu trupul vlăguit de forţe, şi himerele toate.

Nu mă rabdă inima să trec peste scena în care o tânără pereche de moţi, prinsă în vârtejul sorţii, se tânguie în preziua despărţirii pentru totdeauna; o viaţă fragedă este curmată fără cruţare de efectele minereului ucigaş:

"Sub jarul de uraniu cuibează veşnic boala. Şi zile întregi el, moţul, nu mai râde, ci bea cu obidă. Căci nu mai este el... Şi-atunci moaţa dă focului paharul cu care moţul îşi înează durerea. Şi se lipeşte de-a trupului arsură şi-i simte boala mocnindu-i prin genunchi. Şi numai ştie atunci nici zilele, nici nopţile cum trec... Şi n-are trai. Ce-a căutat la mină? N-avea bani? Dar a avut vreodată? Şi cu banii ce să facă? De ce uraniul îi stăpâneşte gândul? Alături îi stă moţul ei cel drag. Oftează şi se cântă (boceşte). Şi ea-şi alătură bocetul. Şi amândoi se văd plângând. Mai tainică este dorinţa din moaţă ca iubirea... Şi face o rugăciune. Să prindă iar puteri. Ar da să plângă, dar nu mai poate. Scoate căruţa, pleacă pe deal la fânu-nmiresmat. Acuma ştie, îşi rosteşte moaţa, uraniul îl încovoaie... În ăst timp moţul, rămas singur, îşi strânge-n sânge flegma scuipată cu năduf."

Autorul dăltuieşte acest dialog mut nu ca un povestitor oarecare, din auzite. Nu! El însuşi a trăit aievea această tragedie şi parcă îmbie şi pe cititor să încerce să se cumînece cu azima neprihănitului lui destin.

Şi drama nu se opreşte aici. Numărul vieţilor sortite să se stingă creşte în continuare. De obicei soldaţii, care-şi fac stagiul militar, când sunt lăsaţi la vatră şi se întorc la casele lor, se căsătoresc toamna, înjghebându-şi un cămin. Cei care însă au fost sub arme la... uraniu, la numai douăzeci şi doi de ani sunt nişte neputincioşi. Aşa îşi arată colţii necruţătoarea boală. Şi moţul şi moaţa se despart pentru totdeauna.

Şoferii care au condus basculantele, veniţi din întreaga ţară, fie siliţi de sărăcie, fie atraşi de un câştig nesperat de mare, trimiteau banii nevestelor în scopul construirii de locuinţe confortabile. Întorcându-se acasă, la profesiunea lor de şoferi, nu mai pot stăpâni volanul care le tremură în mână. Se sting şi ei încă de tineri, urmând şirul nesfârşit al celor ce iau drumul cimitirelor. Şi astfel, casele la care jinduiau atâta au rămas fără ferestre, fără tencuială... Autorul le numeşte case oarbe, "case cu ochii scoşi"... De aici şi titlul cărţii lui.

Ei au plecat înainte de a se fi bucurat de fericirea cuibului familial, n-au mai apucat ziua de mâine. "Oamenii mor ca muştele... satele se sting fără bărbaţi. Satele mor."

"În casa moţului se fac pregătiri de înmormântare... Prin sate ard lumânări ca la un priveghi. Femeile s-au îmbrăcat în negru. Satele sunt tot mai tăcute, mai ostenite..."

Exploatarea minereului de uraniu a început în anul 1950. Se spune că în perioada exploatării au murit aproximativ două sute de mii de persoane. La numărul acesta se mai adaugă – Dumnezeu ştie câţi – aceia iradiaţi care trăiesc şi azi sub stigmatul morţii. Hemoragia fatală a elementului românesc nu s-a oprit aici. Fenomenul iradierii continuă şi azi, după patruzeci de ani de la încetarea exploatării.

După statistici, aproximativ şase-şapte mii de morţi se înregistrează an de an, completându-se bilanţul macabru.

Nişte veritabile Nagasaki şi Hiroshima abătute peste întreg ţinutul Apusenilor. Rana muntelui continuă să sângereze şi astăzi, împrăştiind jale şi moarte.

Iată răul pe care comunismul bolşevic l-a lăsat în urma lui: o ţară în ruine, morminte fără număr. Şi tabloul este complet dacă adăugăm morţii Piteştilor, Gherlei, Aiudului, Canalului Dunăre-Marea Neagră..., precum şi pe cei ucişi prin munţi, care au preferat să moară cu arma în mână decât să zacă decenii în temniţele de exterminare.

Filon VERCA

Invitaţie la lectură

Mărturisirea unui neînvins

Nu se întâmplă prea des, în ţară şi în vremea noastră, ca un scriitor să debuteze la vârsta de 64 de ani şi, mai mult, să apară cu două cărţi în primele luni ale anului 1998, cărţi diferite în conţinut, la două edituri diferite. Este cazul lui Mihai Stere Derdena, cu "Trei teme literare" la Editura Elisavaros, Bucureşti (editori Elena şi Vasile Sora, redactor Simion Ghinea) şi "Mărturisirea unui neînvins", la Editura Fundaţiei culturale aromâne "Dimândarea părinteasc㔠, Bucureşti, (editor Hristu Cândroveanu).

Prima carte este consacrată temelor: "Ideea romanităţii noastre la cronicarii moldoveni" (Grigore Ureche, Miron Costin, Nicolae Costin şi Dimitrie Cantemir); "Evenimentele de la 1821 oglindite în literatura română" (Alex. Beldiman, Vasile Pogor, Naum Râmniceanu, Gheorghe Hagi Toma-Peşahov, Ionică Tăutu, Nicolae Iorga, Bucura Dumbravă, Paul Constant); "Tema metempsihozei în literatura română" (Mihai Eminescu, Barbu Şt. Delavrancea, Liviu Rebreanu, Mircea Eliade), toate trei temele fiind însoţite de bibliografii convingătoare prin multitudinea surselor citate şi a diversităţii lor.

Ne vom opri însă mai pe larg la cea de-a doua carte, "Mărturisirea unui neînvins", care preia polemic titlul unei cărţi a lui Panait Istrati, "Spovedania unui învins", anume pentru a sublinia faptul că autorul, în lupta sa declarat anticomunistă, a avut "...credinţa în Tatăl ceresc, ideile, iubirile şi visele" ce "nu pot fi învinse de nici o forţă satanică".

Îl ştiam pe Mihai Stere Derdena din colaborările la "Cuvântul românesc" din Canada şi din cartea "Jurnal de ocnă" a lui Al. Mihalcea (Ed. Albatros, Bucureşti 1994), care se încheie cu capitolul "După 35 de ani: Mihai Derdena". Fuseseră colegi la Facultatea de Ziaristică de la Universitatea Bucureşti, însă Mihai Stere Derdena, împreună cu trei co-inculpaţi: Onaca Dan, Dumitru Constantin – toţi studenţi în anul al IV-lea – şi Panaitescu D. Dumitru, asistent universitar, fiul lui Perpessicius, învinuiţi de constituire în organizaţie contrarevoluţionară, fuseseră arestaţi în toamna anului 1956, iar Al. Mihalcea fusese cuprins în alt val, cel din primăvara anului 1959.

Ce doreau aceşti tineri? Manifestându-şi solidaritatea cu colegii lor din Ungaria, studenţii de la Bucureşti – ca şi cei din Cluj şi Timişoara – îşi exprimau nemulţumirea faţă de asupritorul regim comunist, cerând retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul României, desfiinţarea obligaţiei ţăranilor de a preda cote din producţia agricolă, zootehnică, viticolă etc., alcătuirea unui guvern provizoriu care să asigure alegeri libere, scoaterea limbii ruse din învăţământ ca obiect obligatoriu de studiu, eliminarea marxismului din învăţământul universitar, îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale tuturor categoriilor sociale, în primul rând ale studenţilor şi ţăranilor, ca fiind cei mai oropsiţi şi chinuiţi.

"Mărtusirea unui neînvins" este dedicată părinţilor autorului, Stere şi Zoiţa Derdena, şi salvatorului său de la moarte, Alfred C. Prack – vom reveni asupra circumstanţelor – şi este deschisă de un "Cuvânt înainte" semnat de un fost coleg de la Facultatea de Filologie, apoi asistent şi profesor la Universitate, astăzi preşedinte al Academiei Române, Eugen Simion, care evocă momentul procesului drept un moment al represiunii de după revoluţia de la Budapesta, considerând pe fostul său coleg, Mihai Stere Derdena, drept o victimă a totalitarismului: "...o viaţă, n-aş spune pierdută, dar o viaţă trăită la marginea pierderii, de un caracter dârz şi de un om drept, neresemnat în suferinţă... Cine vrea să afle ceva adevărat despre dizidenţa românească să citească această mărturie în care toate figurile de stil sunt lăsate deoparte. Rămân doar faptele goale şi atroce."

Ca să rămânem în respectul deplin al adevărului, Mihai Stere Derdena nu a fost un dizident, cum inexact îl caracterizează Eugen Simion, ci un român, din ramura macedo-română a neamului nostru, care s-a împotrivit comunismului, deci un anticomunist aparţinând rezistenţei, nu dizidenţei.

Nu ne-am propus să povestim această carte, ci să vă invităm la citirea ei, pentru că o considerăm o cronică adevărată a anilor de după 1944 – când autorul ei avea zece ani, dar o percepere exactă a realităţilor – şi vom marca etapele unei vieţi pline de încercări: elev la

liceul din Tulcea, încă de la 12 ani se înscrie şi activează în organizaţia de tineret a PNŢ, apoi, la terminarea liceului, refuzat ca fiu de chiabur la admiterea în Facultatea de Drept din Bucureşti, lucrează în agricultură şi la Bicaz, la întreprinderea Telemontaj, de unde este eliminat ca neavând origine socială sănătoasă, ceea ce îl determină să se înroleze ca brigadier voluntar la şantierul Bicaz-Tunel, iar pe tatăl său să consimtă la colectivizarea celor zece hectare de teren arabil ale sale şi să se înscrie în colhoz. Dubla calitate: de fost brigadier şi de fiu de colectivist îi asigură accesul, atât de dorit, la examenul de admitere şi în anul 1953 Mihai Stere Derdena devine student al Facultăţii de Ziaristică din Bucureşti.

Datorită capacităţii sale de informare este remarcat de profesorul Tudor Vianu şi apreciat ca student până în anul IV de studii. Era în noiembrie 1956 când, împreună cu ceilalţi trei sus-numiţi, este arestat; autorul, bolnav de tuberculoză pulmonară, fiind ridicat din Spitalul Studenţesc de TBC.

Urmează ancheta, deloc blândă, la Securitatea din Calea Rahovei, la capătul căreia Mihai Stere Derdena este internat la secţia-spital din închisoarea Văcăreşti şi vine rândul procesului, în martie 1957, la Tribunalul Militar Bucureşti.

Sala este plină cu studenţi obligaţi să participe, în scopul intimidării lor, dar Alexandru Mihalcea, fost coleg şi viitor deţinut politic, îi strânge mâna, zicându-i cu glas tare: "Fii tare, Mihule!", gest temerar, însă admirabil. Este demn de consemnat ultimul cuvânt al acuzatului: "Aţi luat de la ţăran totul, până şi cenuşa din vatră, lăsându-l să moară de inaniţie. Aţi umplut închisorile şi lagărele cu cei mai buni fii ai patriei. Nimiciţi zi de zi un popor întreg prin crime, înfometare şi teroare. Mâncarea la cantinele studenţeşti este tot atât de rea ca în închisoare. Ne-aţi rusificat în limbă, în tradiţii şi în datini, în toată fiinţa naţională. Ne-aţi falsificat istoria, ne-aţi interzis până şi Duminica. N-avem zi de sărbătoare şi muncim în toate zilele săptămânii, mai mult şi mai greu decât robii de odinioară."

Cu o condamnare de cinci ani închisoare corecţională, Mihai Stere Derdena cunoaşte timp de cincisprezece luni Jilava şi aproape trei ani Gherla, de unde este trimis la Grindu, anexa pentru tineri a lagărului de la Periprava, unde mai suportă încă şase luni, timp în care, din cauza condiţiilor precare de igienă, lagărul este bântuit de o epidemie, care, suprapusă peste suportul său biologic slăbit de TBC, îl pune în situaţia ca într-o seară să fie scăzut dintre cei vii, nemaiavând puls şi respiraţie şi să fie trecut într-o cameră mortuară, anticamera unei gropi comune. A doua zi însă, brancardierii îl află cu puls, respirând şi mişcându-se şi astfel ajunge la infirmerie, unde, dintre cei internaţi, germanul Alfred C. Prack îl îngrijeşte pe cel ajuns la 30 de kilograme greutate corporală, hrănindu-l cu lingura şi ducându-l zi şi noapte la tinetă, procurându-i apă fiartă şi răcită, administrându-i puţină medicaţie, aducându-l astfel printre cei întorşi din moarte. Este admirabilă recunoştinţa pe care i-o poartă salvatorului său şi exemplară prietenia lor, ceea ce ar justifica o altă carte cuprinzând corespondenţa lor: "Cel puţin aşa îmi place să sper." (p. 237)

La expirarea celor cinci ani de condamnare, în 1961, Mihai Stere Derdena este dus în D.O. (domiciliu obligatoriu) în satul Rubla (Valea Călmăţuiului sau Satu Nou), iniţial pentru un an, care se prelungeşte până în 1964, astfel că în loc de cinci, a executat şapte ani şi jumătate de condamnare.

Acolo, în D.O., îl cunoaşte pe Mihai Hagi, aromân ca şi el, care îl adăposteşte în casa lui şi întâlneşte pe foştii colegi de studenţie, dintre care lui Alexandru Ivasiuc îi face un portret moral real, explicând ascensiunea lui socială ulterioară, ceea ce nu ni-l face stimabil, ci dimpotrivă, ca şi cei care, cum scria Virgil Ierunca: "Între temniţă şi Academie, au preferat Academia..."

Nu vom insista asupra dramei autorului, înşelat în aşteptările lui prea lungi de cea care nu i-a putut rămâne fidelă, în speranţa întoarcerii lui, decât patru ani, după care s-a căsătorit cu un medic conaţional, pentru că autorul speră să poată scrie o carte despre acea fiinţă, promisiune pe care o alăturăm celei a unei cărţi despre prietenia cu Alfred C. Prack.

Vom încheia această pseudo-cronică literară, de fapt o invitaţie la lectura cărţilor, citându-l ca adevărat şi semnificativ pe Mihai Stere Derdena: "Aspir permanent la rigorism, la autodepăşire din punct de vedere moral, rămânând continuu un martor cinstit şi adversar fanatic al minciunii" şi, pe acest temei, îl vom cita iarăşi: "...nici o altă categorie de deţinuţi politici români nu s-a comportat atât de demn, de neînfricat şi de creştineşte ca legionarii, care, tocmai de aceea, sunt invidiaţi şi calomniaţi de delatori, trădători, oportunişti şi cameleoni, de oameni de rea credinţă, oameni, din păcate, extrem de numeroşi..."

Gheorghe STĂNESCU

S-a stins un mare şi modest legionar:

IONICĂ CURĂSCU

Viaţa lui Ionică este o odisee de luptător, îndelung încercat, până la limita rezistenţei umane, luptător care nu s-a lăsat înfrânt nici în cele mai disperate momente.

Născut la 1 iunie 1919, cu vădită înclinaţie pentru educaţie, se înscrie la Şcoala Normală din Caransebeş. Element strălucit, ajunge în clasa a opta, când este eliminat din toate şcolile din ţară, din cauza apartenenţei la "şcoala de caractere" a Frăţiilor de Cruce. Trăieşte zile de mizerie. Îşi caută drepturile la Bucureşti şi, neavând unde sta, doarme nopţi în şir în Gara de Nord.

După multe insistenţe, reuşeşte să termine clasa a opta la Timişoara, unde funcţionează apoi ca pedagog.

Înscris la Şcoala Militară din Ploieşti, generalul Antonescu nu-i iartă verticalitatea legionară. Arestat, este condamnat la cinci ani, pe care îi efectuează la închisoarea din Aiud.

După eliberare îşi dă diferenţa de liceu şi, prin concurs, intră la Facultatea de Medicină din Cluj.

Având vocaţie de îndrumător, Ion Gavrilă îi încredinţează conducerea Frăţiilor de Cruce din Ardealul de Nord.

Arestat în 1948, este condamnat la zece ani temniţă grea, dar nu este eliberat la termen şi i se mai adaugă arbitrar un supliment de treizeci şi şase de luni de pedeapsă administrativă.

Periplul său carceral este impresionant: Cluj, Piteşti, mina Baia Sprie, Gherla, Aiud, Jilava, colonia Salcia, colonia Periprava şi din nou Aiud, de unde se eliberează în 1961.

A trecut prin infernul din Piteşti, fiind unul dintre cei mai torturaţi studenţi. Aici l-am cunoscut şi am fost impresionat de modestia şi tăria sa sufletească. Ţurcanu nu l-a putut învinge. A fost unul dintre puţinele cazuri care nu au făcut nici o concesie satanei şi credinţa sa nezdruncinată l-a scos la liman.

Păşind în aşa-zisa libertate, a fost urmărit pas cu pas. Nu i s-a permis să-şi termine facultatea. Cu pregătirea şi vocaţia sa, ar fi fost un medic ideal! A trebuit să se mulţumească cu modesta poziţie de asistent medical.

Căsătoria cu Iulia, după atâta suferinţă, a fost bucuria unui vis împlinit şi ea a constituit raţiunea de a se lupta pentru minunatul său univers familial.

Plecând din Banatul drag, unde Securitatea îi timora obişnuitele relaţii sociale, ajunge la Bucureşti şi ocupă un loc de asistent medical la spitalul Fundeni, în subordinea ilustrului prof. dr. Proca. De felul cum şi-a îndeplinit datoria stau mărturie zecile de scrisori de mulţumire de la numeroşii săi pacienţi.

Semnificativ este şi faptul că, ajuns la vârsta pensionării, prof. Proca insistă să mai rămână, fiind un om al datoriei, iubit de toţi colegii. Motive de sănătate îl fac să refuze şi se desparte regretat de toţi, în special de profesor. Mulţi ani după pensionare, prof. Proca va spune sub formă de reproş: "O fi fost Ionică legionar, dar nici unul din voi nu-l poate egala în putere de muncă, pricepere şi dăruire."

La 8 iunie 1998 s-a desprins de eul său material cu seninătatea sufletelor care păşesc în nemurire. Fie ca Tatăl Ceresc să-l aşeze în locaşul drepţilor, alături de martirii înaintaşi, temelie de redresare a Neamului Românesc din prăpastia ateismului satanizant.

Octavian TOMUŢA

O cutremurătoare mărturisire despre CONSTANTIN PASCU

- un zguduitor caz de martiraj în închisorile comuniste -

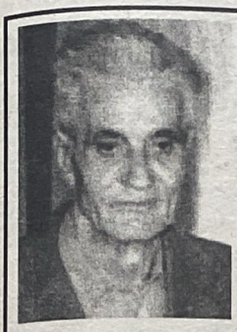

"Este unul din cele mai strălucite exemplare pe care le-am întâlnit în viaţă." (Valeriu Gafencu despre Constantin Pascu, Însemnări din închisoarea Aiud, 1945)

Aflu de-abia azi, 23 iulie 1998, despre sfârşitul vieţii pământeşti a lui Costică Pascu, la o lună de zile de la moartea lui – la Timişoara, la 21 iunie – şi înmormântarea lui în comuna natală, Balta Doamnei, din judeţul Prahova.

A fost un munte de credinţă, o stâncă de granit, pe care barosul urii diavoleşti, socotind că-i va destrăma sufletul, l-a lovit cumplit şi se zice că ar fi fost unicul caz în iadul Gherlei care a supravieţuit fără să se fi lepădat, măcar cu vorba, de credinţa în Dumnezeu. Ştiindu-l credincios, s-au năpustit să-l doboare, să accepte ceea ce ceilalţi în situaţia lui au acceptat – desigur după torturi inimaginabile.

Iată ce mărturiseşte unul din cei care i-au fost apropiaţi şi a participat, forţat, într-o mică măsură la chinurile lui:

"... Între studenţii aduşi în ultima tranşă era un vechi prieten de suferinţă... Prin 1948-1949 era student la Facultatea de Agronomie din Timişoara şi a fost arestat în avalanşa acelor ani... nu ajunsese la Piteşti în timp optim (al reeducărilor) şi a fost adus acum la Gherla să fie reeducat! Pascu Constantin era însă un tânăr credincios, cu caracter de granit. A fost schingiuit rău într-o cameră specială, n-a vorbit nimic şi-i înfruntase categoric pe torţionari... Au speculat... dispoziţia (mea) sufletească pe care o manifestasem de a mă supune comenzilor date fără rezervă... Înainte de a-mi da seama ce trebuia să fac mi s-a ordonat: «Ţine aici», aplicându-mi-se o bâtă pe spinare. Am apucat cu amândouă mâinile ceva care se ridica în sus, înfăşurat într-un cearceaf. Era cel trântit pe jos. Au început să curgă lovituri la tălpi. Livinski şi Vasile Puşcaş loveau precum fierarii fierul roşu pe nicovală. Ţineam deci picioarele celui ce scrâşnea de durere, făcându-mă părtaş, deocamdată inconştient, la supliciul lui. Când am conştientizat, am ridicat capul şi am strigat: «Nu mai ţin! Nu mai ţin!» şi am dat drumul victimei. Cu o lovitură peste cap m-au redus la tăcere şi am căzut alături de cel torturat. L-au dezvelit pe cel bătut şi atunci l-am recunoscut pe Costică Pascu... Într-un moment de neatenţie al supraveghetorilor, când mă aflam chiar lângă Costică Pascu **în poziţie**, cu glas mai presus de a fi redat în vreun fel, mi-a şoptit de la înălţimea lui spirituală: «Chiar dacă tu sau oricare dintre voi m-aţi omorî, să ştiţi că v-am iertat»... Nu am putut răspunde nimic, căci plânsul îmi îneca răsuflarea. Dar din acel moment mi-am pus plasă de siguranţă sub trapezul circului în care evoluam... Părerea mea de rău pentru această greşeală, lipsă de perspicacitate spirituală... am plâns-o mult şi o plâng şi astăzi. Frate Costică, iartă-mă!" (Virgil Maxim, **Studenţii**, subcapitol din cap.1 - **Gherla**, partea a III-a din vol. II, **Imn pentru crucea purtată**, Editura Gordian, Timişoara, 1997, pp. 82-84)

Şi pe alţii care l-au cunoscut pe Constantin Pascu şi au văzut cât şi cum a fost torturat îi aşteptăm să depună mărturii, acum, după moartea lui. Aceasta ca măcar o parte din tineretul acestei ţări să mai afle de un exemplu, de un model de om, adevărat creştin, nu atât cu vorba – cum fac atâţia în anii noştri. Să afle ceea ce a însemnat o învăţătură cimentată în focul suferinţelor din temniţe, supusă la cea mai grea încercare în "**experimentul**" – greşit spus "fenomenul" – reeducării studenţilor din închisorile comuniste Piteşti, Gherla, Târgu-Ocna. Experiment şi închisori despre care, iată, chiar în ajun, la TVR, la emisiunea **Memorialul durerii**, din 23 iulie 1998, ca şi în **Muzeul memorial** de la Sighet, pe care întâmplător doar cu câteva zile înainte l-am cercetat, nu s-a spus şi nu se evidenţiază absolut nimic, de parcă numai acei aşa-zişi deţinuţi foşti demnitari ar merita să fie consemnaţi. De altfel, trebuie spus că o parte dintre aceştia au ajuns să fie închişi nu pentru că s-ar fi opus comunismului, unii chiar dimpotrivă.

Constantin Pascu s-a născut la 28 iunie 1921 în comuna Balta Doamnei, fostă "Stelian Popescu", judeţul Prahova. După şcoala primară din comuna natală, a urmat renumita Şcoală de Agricultură "Ion Ionescu de la Brad", de lângă Roman, în Moldova. Aici şi-a făcut şi educaţia în Frăţiile de Cruce. De aici a şi fost arestat prima dată, în februarie 1942, pentru contribuţie la ajutorarea celor închişi de regimul antonescian, între care mulţi elevi şi studenţi, pentru activitate continuată şi după ianuarie 1941 în cadrul Frăţiilor de Cruce. Condamnat la trei ani de închisoare, am trecut împreună mai întâi prin anchetele Siguranţei generale în Bucureşti şi la Roman, depuşi apoi la Văcăreşti, duşi apoi la Iaşi pentru a fi judecaţi de către Curtea Marţială a Corpului IV de Armată. Eram treizeci şi doi de tineri, dintre care eu singur eram student, în anul I, iar restul elevi foarte buni la învăţătură de la şcolile din Roman şi Piatra Neamţ. Apăraţi şi de marii avocaţi ieşeni, de către decanul baroului, I. Simionescu – care l-a apărat şi pe mareşalul Antonescu mai târziu –, ca şi mai ales de către prodecanul Petrache Pogonat, fost coleg de clasă cu Vasile Pârvan la liceul "Codreanu" din Bârlad, cu toată intervenţia generalului Coroamă de la Piatra Neamţ către fostul lui subordonat, preşedintele Curţii, colonelul Burada, fiul lui Teodor T. Burada, istoricul teatrului în Moldova, deşi acesta i-a răspuns generalului, cum am aflat, "Domnule General, rugămintea Dumneavoastră e încă ordin pentru mine", ne-a condamnat, din alt ordin, pe nouă dintre cei judecaţi la pedepse între trei şi şapte ani.

După condamnare am fost purtaţi, cu lanţuri la picioare – eram, se vede, socotiţi foarte periculoşi de către puterea "autoritară" de atunci a Mareşalului – şi cu renumita închisoare pe roţi, blestemata "dubă", în care ne sufocam de căldură în mijlocul verii şi de lipsă de aer, opriţi cu ceasurile prin gări, în toată Moldova, începând cu Dorohoiul, Botoşanii, până la Cernăuţii de-abia eliberaţi cu un an înainte, unde ne-au dus la închisoarea de acolo. Ne-am bucurat că am văzut şi noi monumentele oraşului, splendida catedrală – Palatul Mitropolitan ş.a. Am ajuns după săptămâni la Ploieşti, penitenciarul de tranziţie, unde am fost despărţiţi.

Cu Pascu Constantin m-am reîntâlnit la Aiud – în închisoare –, unde a fost adus şi el, disciplinar, după ce ajunsese şi până la Bălţi. În Aiud ne-am ataşat grupului de fruntaşi legionari care au înţeles să se desprindă de anumite atitudini şi practici mai mult haiduceşti şi nesemnificative pentru linia spirituală pe care şi de care am fost atraşi. Acest grup avea în fruntea lui pe avocaţii braşoveni dr. Traian Trifan şi Traian Marian, alături şi solidari cu ei fiind: Anghel Papacioc (actualul arh. Arsenie P. de la Mânăstirea din Techirghiol), Costică Dumitrescu "Fachirul" (actualul venerabil monah Marcu de la Mânăstirea Sihăstria din Moldova), preotul Vasile Serghie din Vaslui, bucovineanul Vasile Jacotă, bănăţeanul Victor Ţâru, iar dintre fraţii de cruce: Valeriu Gafencu, Marin Naidim, Iulian Bălan ş.a.

Din consemnările pe care le-am făcut, în anii de după 1989, când l-am vizitat de multe ori pe Costică Pascu, la Timişoara, cunoscându-i şi soţia (unicul copil – ajuns inginer – s-a stabilit după 1990 în Germania), am reţinut mărturisirea lui că atitudinea şi resursele sufleteşti care l-au caracterizat de-a lungul încercărilor prin care a trecut în timpul cumplitului "experiment" se datorează în cea mai mare parte acelei mai vechi ataşări din prima perioadă de detenţie 1942-1945.

Nicolae TRIFOIU

ULTIMELE PROCESE ALE CĂPITANULUI

(urmare din pagina 15)

anul acesta, corespondentul de la «Völkischer Beobachter» a interpretat fals în gazeta sa niște declarații politice făcute de mine. L-am invitat să vină să mă vadă și i-am interzis din acel moment să mai calce pragul sediului din Gutenberg. Mai am și alte fapte similare pe care le țin la dispoziție, dacă îmi vor fi cerute. Astfel de atitudini, în cursul timpului, mi-au adus mai mult neplăceri decât beneficii.

În ce privește acuzația că aș fi urmărit să fac revoluție socială și să răstorn actuala formă a statului, ea contrazice toată atitudinea mea și tot ce am scris eu până acum. În toate împrejurările am afirmat că noi nu urmărim să dăm lovitură de stat. Revoluția noastră este de esență interioară. Noi urmărim să facem din omul românesc un om care să trăiască conform adevărurilor creștine. Suntem convinși că numai acest om va fi în stare să găsească cele mai bune soluții politice, economice etc., pentru ridicarea neamului său. Acesta este conținutul revoluției noastre.

Tot așa de gravă și tot așa de lipsită de adevăr este și acuzația că am înarmat populația și am instigat tineretul să facă război civil. Este știut că înarmarea populației se face cu arme. Dacă aceste arme ar fi existat, ar fi trebuit să fie găsite. Or, din «depozitele de arme și muniții» menționate de ordonanța definitivă, n-a fost adus aici nici măcar un pistol.

Este adevărat că m-am ocupat de tineret. Mișcarea noastră este îndeosebi o mișcare a tineretului. L-am învățat să-și iubească Țara, Armata, să respecte Coroana și să facă toate eforturile să devină cu adevărat creștin. Dacă această activitate constituie instigare la crimă, atunci recunosc că o astfel de crimă am săvârșit-o."

Ședința s-a ridicat la ora 12 noaptea.

A doua zi, 24 mai, ședința începe la ora obișnuită, ora zece. În legătură cu apărarea de luni a Căpitanului, procurorul Radu Ionescu pune întrebări. Toate se referă la punctele din acuzare. În rândurile noastre, minute lungi de așteptare și nerăbdare. Cum va răspunde Căpitanul la întrebările diabolice, construite în retorta Ministerului de Interne...

"Omul acuzării" citește fiecare întrebare de pe hârtia ce-i stă în față. Rar și cu sublinieri. Secunde de tăcere și chin. Răspunsurile Căpitanului pornesc ca dintr-un arc încordat. De o uluitoare precizie și simplitate. Așa de complet, încât ne întrebam cum de cei care le-au inventat n-au putut să vadă cât sunt de șubrede.

Una din ele se referă la "instigarea tineretului":

"Afirmați – spune procurorul – că ați învățat tineretul. Dar în ce calitate aveați dreptul să o faceți?"

În interiorul nostru, panică. În adevăr, în acele clipe și în acea atmosferă, întrebarea ni se părea enorm de grea. Căpitanul nu avea nici o calitate oficială. Ca șef de mișcare și de partid, nu era iarăși îndreptățit să o facă. Și răspunsul a venit într-o formă așa de simplă, că ne-am îngrozit de claritatea lui:

"În calitate de român", a răspuns Căpitanul.

Se vedea că atât cel care citise întrebarea, cât și tribunalul, nu așteptaseră un astfel de răspuns. În adevăr, în calitate de român orice om era nu numai îndreptățit, dar și obligat să facă educația tineretului.

Vasile MAILAT

CONTINUARE ÎN NUMĂRUL VIITOR

Căpitanul

Cuvintele lui spărgeau adâncuri, luminau creste;
Apariția sa a fost aprigă și vijelioasă...
Privea spre cer cu picioarele înfipte în istorie,
Împodobind veacul cu harul său.
Taina cerului ni l-a dat, dar vremea l-a dușmănit.
A coborât din codrii, înălțând un steag pentru cei drepți.
Năpraznic, dar și senin, lucrarea i-a fost binecuvântată:
Un puț cu ciutură de aur din care furii nu pot bea...
Lumina lui a fulgerat pentru cei ce pot vedea!

Petru C. Baciu

In memoriam PĂRINTELE EUGEN BERZA

Au trecut doi ani de când camaradul nostru iubit, părintele Eugen Berza (Zelea), ne-a părăsit pentru totdeauna, la 15 august 1996.

Să ne închinăm cu pietate la mormântul ce-i acoperă trupul și chinuitul trup.

Acest mormânt va trebui să fie mândria și locul de reculegere și de îmbărbătare pentru cei ce-L caută pe Dumnezeu. Arde Țara de morminte sfinte și printre acestea și mormântul părintelui Eugen Berza strălucește deopotrivă alături de marii noștri martiri și mucenici care și-au dăruit viața lui Dumnezeu și luptei naționale. Amintirea lui și faptele sale sunt o comoară prețioasă și sacră și un îndemn pentru cei ce vor să slăvească memoria înaintașilor.

Părintele Eugen Berza și-a înălțat faptele până la Sublim, ridicându-se la luptă împotriva unei ideologii atee și tiranică. Suferințele lui i-au dat aureolă de martir, căci el a murit neînvins în credința sa.

El va rămâne și un simbol al pătimirilor românești, căci românii erau uciși la ei acasă de către invadatorul bolșevic.

Nu plângem! Noi ne cuminecăm cu faptele lui, spre întărirea trupului și a sufletului și a avântului în lupta de apărare pe mai departe a ființei naționale și a legii străbune. Să nu pierdem nici o clipă legătura cu morții noștri, prin rugăciune și fapte.

Să nu uităm că atunci când încetează fapta și rugăciunea cea de-a pururi biruitoare, începe urâciunea căderilor și nu mai suntem noi.

Așa să ne ajute Dumnezeu!
Amin!
Dormi în pace!

Petru C. BACIU

PERMANENȚE

Editor: Fundația PROF. GEORGE MANU
București, str. Plantelor nr. 9, sect. 2
☎ 3131102

Comitetul director:
Sebastian MOCANU,
Nicolae ROȘCA,
Mircea NICOLAU,
Sorin PÂRVULESCU – director economic

Redacția:
Mircea NICOLAU – prim redactor;
Cristian URSE – secretar de redacție;
Nicolae NICOLAU,
Radu CREANGĂ – redactori

Compartiment economic-financiar:
Gelu GHEORGHIU

Corectură:
Valeriu VAȚEL
Culegere și tehnoredactare:
Corina IALGOCZI

DIFUZARE – tel./fax 3131102

ISSN 1453 - 9551